

Сяргей ПАНІЗЬНІК

НА ЎСЕ ВЯКІ...

Зборнік вершаў

*на беларускай мове і ў перакладах
на англійскую і французскую мовы*

*Mінск
Выдавец В.Хуцсік
2011*

УДК 821.161.3 (82-1)=00
ББК 84 стд1-5 (4Бен)
П16

Панізнык С.

П16   На ўсе вякі...:Зб. вершаў на бел. мове і ў перакл.
на англ. і франц. мовы/ Сяргей Панізнык. – Мінск:
Выд. В.Хурсік, 2011.–174с.
ISBN 978-985-6888-53-6

У книгу ўвайшлі пераклады вершаў С.Панізныка на англійскую і французскую мовы, зробленыя Д.Т.Уолкат, А.У.Таболіч, Н.С.Дзябольскай.

The book contains translations of Siarhei Paniznik's poems into English and French. The translations were made by D.T. Wolcott, A.U. Tabolich and N.S. Dziabolskaya.

УДК 821.161.3 (82-1)=00
ББК 84 стд1-5 (4Бен)

*На стар. 92 выява паштоўкі «Ф.Скарэйна»,
выдавец Ян Пястроўскі (Лінц, Аўстрыя).
На стар. 129 фота Аляксандра Панізныка — роднага дзядзькі
аўтара, актыўнага ўдзельніка Руху Супраціву ў Францыі
ў гады Другой сусветнай вайны.*

© С.Панізнык, 2011

© Выдавец В.Хурсік, афармленне, 2011

© Ю.Герасіменка, малюнкі, 2011

© Вераніка Панізнык, малюнкі, 2011

© Малання Гігер, малюнкі, 2011

© Яна Янішчыц, малюнкі, 2011

© Валерый Салаўёў, фота, 2011

ISBN 978-985-6888-53-6

ЗМЕСТ

Прадмова *М. Скобла* 7

СВЕТЛАЯ ЗГАДКА ПРА МАКСІМА БАГДАНОВІЧА 9
СВЕТЛАЯ ЗГАДКА ПРА ВЕРУ РЫЧ 10

НА ТРЭЦЯЙ ПЛАНЕЦЕ АД СОНЦА

А ПІСАР ЗЕМСКІ.....	12
ПАЭТЫ	13
РАНІЦА НАРАДЖЭННЯ	14
«ЖЫВІЦЕ, ПРАЦАВАЦЬ...»	15
«ПАВОЛІ ЗБЛІЖАЮЦЦА МАЦЕРЫКІ..»	16
ПРАЯВА	17
ВУЧОБА З УХІЛАМ	18
НА ТРЭЦЯЙ ПЛАНЕЦЕ АД СОНЦА	19
ЗОРНЫ ШЛЯХ	20
НАМ НІКОЛІ НЕ ПАМЕРЦІ	22
ЭМІГРАНТЫ З БЕЛАРУСІ	24
ДВА ПРОМНІ	26
«НАТАЛЯЮСЯ ЧЭХІЯЙ РОДНАЙ...» <i>Д. Топінка Уолката</i>	28

МЛЕЧНЫ ШЛЯХ

СУСТРЭЧА КОЛАСА І КУПАЛЫ	31
ХРОСНІК ЯНКІ КУПАЛЫ	32
УДАЖДЖАВАНЫ ВАВЕЛЬ	33
НА ЎСЕ ВЯКІ...	34
«А ПРЫРЭЧЧА ШАЛЕЛА ЛІЎНЯМІ...»	35
МЛЕЧНЫ ШЛЯХ	36
МУЗЕЙ У КОБРЫНЕ	37
ПРЫДЗВІНСКІ БОР	38
«СЦЕЖКІ ПРАТОРАНЫ КРАЕМ ПРАСТОРНЫМ...»	39
ЛЮСТРАНЫЯ ХВАЛІ ДЗВІНЫ	40
ПАЛЕТАК ПАМЯЦІ	41
«НАС — МНОГА! Я СПАДЗЕЎНА РАЗВАЖАЮ...»	42
ПОЎНЯ-ПОМНІК	43
ЗАЦЯЖНЫЯ ДАЖДЖЫ	44

ПРЫ СВЯЧЭNNI...

«ФРАНЦУЗ»	47
ВЯСНЯНКА	48
ВАЛАДАРСТВА СЛОВА	49
ЛУЧВО	50
ДОЙЛІД І ДОЎБНЯ	51
ВЯСНА БЯРЭ ВЯСЛО	52

ЗАДЗНОЧАННЕ	53
УСІХНАЯ	54
СУСЕДНІЦЫ	55
БАЙКА ПРА ВЕЦЕР	56
ЭПТАФІ	57
«БЫЛІ СУСТРЭЧЫ, РАЗВІТАННІ...»	58
ГНЯЗДОУ І МГНЕННЯЎ	59
ЛАВІЦЕ МІГ!	60
НЕ СТАРЭЕ ПАМЯЦЬ	61
ЗАЛАТАЯ СЕНАЖАЦЬ	62
СРЭБНАЯ ЦШЫНЯ	63
ШЛЯХІ ГАДОЎ	64
ЗГУКІ НОВАЕ КНІГІ	65

ЗОЛКАЯ ЗЁЛКА

КРАПІВА	68
СВЯТАЙНІК	69
ВОЛАТЫ-МАГУТЫ	70
ЛЮБКА-СУНІЧКА	71
МОЙ СПАДАРОЖНІК	72
ВЕЧАР	73
НАД ХВАЛЯМІ РЭЧКІ	73
СОН У ПУШЧЫ	74
КАМАРЫНАЯ КАЛЫХАНКА	75
НАД СВІТАЛЬНЫМ ВОЗЕРАМ	76
ДА НОВАЙ ПАБУДКІ	77
ЖНІВЕНЬСКАЯ КУЗНЯ	78
СУНІЦЫ І СІНІЦЫ	79
МУРОГ І ГАРОХ	80
ВІШНІ ЦВІТУЦЬ	81
ЗАВЕЧАРЭЛАЯ ХАТКА	82
СУК-ДАЗОРЦА	83
КАРАГОД	84
СОНЕЧНЫ ЗАЙЧЫК	86
ДАЗОРЦА І БОЖАЯ КАРОЎКА	87
АБЕЛІСК	88
МАЛІТВА НА АБАРОНУ АЙЧЫННАГА МАЦЕРЫКА	89
ЧАРОЎНЫ ЧАЛАВЕЧАК	90
ДА СУСТРЭЧЫ Ў... КНІЗЕ!	91

TRANSLATIONS INTO ENGLISH

Introduction <i>M. Skobla</i>	93
PART I	
AND THE DISTRICT CLERK..	96
POETS	97

THE DAWN OF BIRTH	98
«YOU ARE LIVING, TO WORK...»	99
«THE CONTINENTS - DRAW SLOWLY NEAR...»	100
UNUSUAL EVENT	101
EDUCATION WITH SOME SPECIALIZATION	102
ON THE THIRD PLANET FROM THE SUN	103
THE STARRY WAY	104
WE SHALL NEVER DIE	105
EMIGRANTS FROM BELARUS	106
THE TWO RAYS	107
«WE TRAVEL TO CZECHOSLOVAKIA...» <i>Dagmar T. Wolcott</i>	108

PART II

KOLAS AND KUPALA MEET	110
YANKA KUPALA'S GODSON	111
RAINY BABEL	112
FOR EVER	113
THE MILKY WAY	114
«THE RIVER BANKS...»	115
MUSEUM IN KOBRYN	116
PINE TREES NEAR THE DZVINA	117
«THE PATHS WERE MADE THROUGH...»	118
MIRROR WAVES OF THE DZVINA	119
THE FIELD OF MEMORY	120
«WE ARE MANY! ...»	121
THE MOON LIKE A MONUMENT	122
INCESSANT RAINS	123
COLUMBUS' DECK	124

TRADUCTION FRANÇAIS

Traduit du bélarusse en français par Nina Debolskaya 126

A LA LUMIÈRE DU JOUR ...

« LE FRANÇAIS »	128
CHANSON DE PRINTEMPS	130
LE POUVOIR DE LA PAROLE	131
COHÉSION	132
LE CHARPENTIER ET LA BÛCHE	133
LE PRINTEMPS PREND UNE RAME	134
EN PLEINE SOLITUDE	135
POUR TOUS	136
UN PETIT CONTE SUR NOTRE VENT	138

EPITAPHES	139
«DES RENCONTRES, DES ADIEUX ONT EU LIEU...»	140
LES LOGEMENTS DES MOMENTS	141
ARRÊTEZ L'INSTANT!	142
LA MÉMOIRE NE VIEILLIT PAS	143
UNE PRAIRIE D'OR	144
LE SILENCE D'ARGENT	145
LES CHEMINS DES ANNÉES	146
LES VOIX DU DERNIER LIVRE	147

VERDURE HUMIDE

L'ORTIE	150
L'HERBE DE SAINT JEAN	151
TITANTS-PUISSANTS	152
FRAISE MON AMOUR	153
MON PLANTAIN	154
UN SOIR	155
LE SOMMEIL DANS UNE FORêt VIERGE	156
LA BERCEUSE DE COUSINS	157
AU BORD D'UN LAC À LA POINTE DU JOUR	158
AVANT LE NOUVEAU RÉVEIL	159
LA FORGE DU MOIS D'AOÛT	160
LES FRAISES ET LES MÉSANGES	161
L'HERBE ET LE POIS	162
LES CERISIERS SONT EN FLEUR	163
MA MAISONNETTE LE SOIR	164
LA RONDE	165
UNE BRANCHE GARDIENNE	166
REFLET DE SOLEIL	167
BÈTE À DIEU ET SCARABÉE DE GARDE	168
OBÉLISQUE	169
PRIÈRE POUR LA DÉFENSE DE LA PATRIE	170
MON BONHOMME ENCHANTÉ	171
AU REVOIR... DANS UN LIVRE!	172

ПРАДМОВА

Сяргей Панізьнік — аднолькава жаданы госьць у Празе, Рызе, Вільні, Львове... Пералік замежных сталіц і гарадоў можна было працягваць: беларускі паэт нястомна ўмацоўвае культурныя повязі з краінамі блізкага і далёкага замежжа. Рэдкі выпадак — ён адначасова з'яўляецца старшынёй Таварыства Беларусь — Латвія і намеснікам старшыні таварыства Беларусь — Чэхія. Памятаю нашу сумесную вандроўку ў Прагу, Браціславу і Кракаў — паўсюль у С. Панізьніка былі сябры; ён ведаў, што з беларускіх старадрукаў знаходзіцца ў пражскай Нацыянальнай бібліятэцы, дзе ў хітраспляценнях браціслаўскіх вулачак адшукаць дом сяброўкі У. Жылкі — дзеяностагадовай Людмілы Краскоўскай, у якім сектары кракаўскіх Ракавіцкіх могілак пахаваны Алеся Гарун... Вынікам параднёнасці С. Панізьніка з рознымі народамі стала книга «Сустрэча роднных сусветаў» (1997), дзе змешчаны перастварэнні паэта з пятнаццаці моваў і пераклады яго вершаў на сем моваў свету. А першая вандроўка за мяжу выпала яшчэ ў 1969 г., калі яго, выпускніка Львоўскай вышэйшай ваенна-палітычнай вучэльні, на-кіравалі служыць у Чэхаславакію. Беларус адчуваў віну перад чэхамі за 1968 г., ён не мог дазволіць сабе з'явіцца на вуліцах Прагі ў форме афіцэра С.А. Пазнаёміўся з чэшскімі вольнадумцамі В. Жыдліцкім і М. Зімай, сустракаўся са славутым беларускім спеваком — пражанінам М. Забэйдам-Суміцкім. Пра недазволеныя контакты стала вядома камандаванню: С. Панізьнік быў звольнены з войска і пазбаўлены партбілета, а ў Саюзе пісьменнікаў галасаваннем вырашалі, ці пакінуць яму білет пісьменніцкі (да гонару Саюза — паэту не было паказана на дзвёры). Пэўны час працаваў фельчарам у брыгадзе

хуткай дапамогі (спатрэбіўся дыплом закончанай у 1962 г. Магілёўскай медвучэльні), потым Г. Бураўкін працаўладкаваў апальнага паэта на тэлебачанні. С. Панізьнік — аўтар шматлікіх кніг, сярод якіх паэтычныя зборнікі «Кастры Купалля» (1967), «Палявая пошта» (1972), «Стырно» (1989) ды інш. Ён — уладальнік каштоўнага філакартычнага збору і ўнікальнай фанатэкі, дзе зберагліся жывыя галасы Л. Геніюш, У. Каараткевіча. На сваёй радзіме ў в. Цінкаўцы (Верхнядзвінскі р-н) і м-ку Ляўонпаль (Мёрскі р-н) заснаваў два краязнаўчыя музеі — ці не адзіны ў Беларусі прыклад няўтомнага культурнага рупліцтва. Узнагароджаны латвійскім ордэнам Трох зорак.

Mihasь Скобла

ОлаёсHora «Максім Багдановіч».Львоў, 1992

ЭМІГРАНЦКАЯ ПЕСНЯ

Ёсьць на свеце такія бадзягі,
Што не вераць ні ў бога, ні ў чорта.
Ім прыемны стракатыя сцягі
Караблёў акіянскага порта.

І няма ім каго тут пакінуць,
Бо нікога на свеце не маюць.
Ўсё им роўна: ці жыць, ці загінуць, —
Аднаго яны моцна жадаюць:

Пабываць у краях незнаёмых,
Ды зазнаць там і шчасця і гора,
І загінуць у хвалях салёных
Белапеннага сіняга мора.

Але мы — не таго мы шукаем,
Не таго на чужыне нам трэба.
Не рассталіся б мы з нашым краем,
Каб было дзеля нас у ім хлеба.

І на вулцы пад грукат, пад гоман,
Дзенатоўп закручіўся рухавы,
Нам маячицца вёсачка, Нёман
І агні партавая Лібавы.

1914

Светлая згадка пра Максіма Багдановіча

(9.12.1891 – 25.05.1917)

EMIGRANTU DZIESMA

Daudz ſai pasaulē klaidoňu dzīvo,
Kas vairs netlc ne Dievam, ne
yelnam.

▀
Viňiem pati'k vien karogu pli'va
Pāri tvaikoņiem ostgalā melnā.
Viňiem nav ko ſai pasaulē zaudēt

—
Nav ne mīlas, be ienaida kvēla,
Viňiem nav par ko līksmot vai
raudāt,

Tikai to viņi dvēselē vēlas:
Pabūt mirki'ti svešajās malās,
Redzēt to, kas nav pieredzēts
mūžā,

Un tad mesties pie
teiksmainām salām
Jūras bangotņu sāļajās žūžās.
Citas ilgas mums dvēselē sitas,
▀
Mēs no mālām jau nebrauktu
projām,
Ja tur netrūktu maizes bez mitas,
Ja tur nebūtu jāaiziet bojā.

Tāpēc ielu un bulvāru dārdā,
Katrā robežas pārbaudes vietā
Grimstam ciemu un Nemunas
smārdā

Sveicam Liepājas gunis pēc lieta.
1914

Atdzejojis Andris Vējāns

Пераклаў на латышскую
мову Андрыс Веянс

Светлая згадка пра Веру Рыч

(24.04.1936 – 20.12.2009)

Шчакочуць шчокі маразы.
Дзе
дзень
узнёслы?

Зіма. Свіргочуць палазы.
Інеюць вёслы.
Прыслушаюся:
Не я адзін
Хадок нязгоды.
Але ж пакуль вясны турботы, —
Паэтам стань, грамадзянін!
Не адкладай уздых на потым:
Плыве з раструшчаных ільдзін
Аzon
свабоды.

Сяргей Панізынік

Nickling frosts play on the cheeks,
Where is
day
raised aloft?
Winter. The sled-runners creak.
Oars are coated with frost.
I shall listen:
I'm not the only
Pilgrim of disagreement.
But until spring's worries meet us —
A poet, friend, you should become.
Do not'put off later'breathing:
For from the brash ice there flows
Ozone
of freedom.

Translation Vera Rich

На трэцяй
планеце ад Сонца

А ПІСАР ЗЕМСКІ...¹

*«А пісар земскій маеть по-руску
літерамі и слова рускими вси
листы, вытисы и позвы писати, а не
иншым езыком и слова».*

Статут Вялікага княства
Літоўскага. Раздзел 4, артыкул I.
Вільня, 1588 г.

Белы ліст — пад поўняй поле.
Людзі — літары.
Зайтра стане ўсё аколле
з намі злітнае.

Хто абмыты быў слязьмі,
а хто — прыдушаны?
Мы цяпер законы самі
пішам душамі.

Белы ліст — як лёс-планіда —
быў астуджаны.
Абакрадзеным да нітак —
па Статуте жыць.

Вунь складае пісар земскі
сказ уборысты...
Ці мястовы я, ці сельскі,
жыць — напорыста!

Нашы души як насенне
(усё — усхожае)...
Праастаюць рады, сеймы,
праўда божая.

Белы ліст не ляжа ў скрутак.
Дзень — палітраю.
Не, не пройдзе чорны смутак
зноў у літары.

---

¹ Пісар — службовая асона ва ўстановах дзяржаўнага і судовага апарату Вялікага княства Літоўскага.

ПАЭТЫ

Паэты не вечныя;
жыццё без гарантый.
Яны невылечныя,
калі не парадныя.

Прымусілі Пушкіна
служыць імператару?
Паэты не гушкалкі —
кіпучыя кратэры.

Няшчасныя таленты...
Іх разам з паперамі
смуродныя сталіны
мясілі сякерамі.

Нясуць іх пад воблакі
не крылы пчаліныя...
Гляджу на іх воблікі
ужо надмагільныя.

Любоў да іх свечная,
а слава запозная.
...Паэты, вы — вечныя!
Паэзія — розная.

РАНІЦА НАРАДЖЭННЯ

Гадзіннік пакрыўджаным кацянём
хлебча секунды вечара...
Як утрымацца за сумным сталом,
дзе цішыня — невылечная?
І я прарываюся праз двары:
сакавік пад разбухлай поўняю
шапоча, шапоча азызлай кары...
Становіцца дрэва помнікам.
Пачуў звеставанне вясны:
— У жыцці
заўсёды чакай ты скрушэння.
Для траўня свайго,
для новага года свайго
вясна патрабуе служэння!
Вяртаюся у гарадскі свой дом.
Карэнчыкі — не скалечаныя.
Гадзіннік знадзееным кацянём
хлебча секунды вечара.
Зноў раніца
парадуецца са мной,
будзільнік мурлыкне:
— На пр-рацу час ісці!
І я растваюся у зямной
напоўненай сэнсам сучаснасці.

***

Жывіце, працаваць
прывучаныя з роду.
Адкуль вы ёсць-пайшлі?
Якога вы народу?
Дзе край той, што навек
Айчынаю завуць?
Чыё гэта слаўцо
сто год не пракаўтнуць?
І толькі на бядзе,
ў самотнасці калі —
згадаюца (у сне)
абшары той зямлі,
дзе сіл больш у раллі,
спагады — у людзей...
І паўзабыты спеў
раскрыліца з грудзей.
І мова, што ў нябыт
ніколі не сплыве,
Радзіму вашу, вас
па імю назаве.

***

(Прысвячэнне Данчыку)

Паволі збліжаюцца мацерыкі:
вuzeюць кашчавыя трэшчыны.
Мы ж — родныя-крэўныя,
Мы — сваякі.

I песні — над прорвай парэнчыны.
Змяншаюць свой гібелыны трэск
наладжаныя супрацьстаяння датчыкі.
Быў хрест на свабоду,
на згоду хрест —
напевы Андрусаўна Данчыка.
Галоснасці голас — на верасок,
на сок
арабінавых водблескаў.
З Нью-Йорка да Менска расце каласок
у жменю міжкантынентальных воплескаў.

Радзінныя песні — ратунак Зямлі.
Планета сціскае расколіны.
Ля вуснаў маіх
хоць адну ускрылі:
ад песні не будзе аскоміны.
Амерыка не пасівела так,
як думная доля удовай падзёншчыны...

— Мая Беларусь! — прамаўляе спявак
ля багдановічаўскай Ракуцёўшчыны.
Твая Беларусь... Вылюбляюць вякі
крыніцу нязбытнасці спадчыннай.
А матчынай песняй жывуць спевакі,
кахаюць яе салаўі, жаўрукі, —
яна на планеце не страчана!

ПРАЯВА

Аляксею Марачкіну

Не паглынуў Драздовіча палын:
знейшлі яшчэ адзін аўтограф шчырасці.
Растыражырыйце яго цудоўны млын,
і млынара яго разафішырыйце.

Ах, нельга? Млын —
друза, калючы ком.
А млынара суродзічы паклікалі.
Растыражырыйце тады альбом
з касмічнымі муроўкамі і лікамі.

Яго планета стыне ад пакут,
нібыта Беларусь ад радыяцый.
Растыражырыйце яшчэ не мёртвы кут;
і, можа, дзецы
для жыцця
праявяцца?

Растыражырыйце яго пратэст.
Адно, што не хацеў ён тыражыраваць, —
жабрацкі лёс,
Галгофы чорны хрэст,
ахвоту скарбы нашы растрэнжырываць.

Растыражырыйце натхнення ўзрод;
не паўтарыць бы толькі
сум Драздовіча:
плыве пусты касмічны агарод
з чарнобыльскага чорнага радовішча.

ВУЧОБА З УХІЛАМ

I

На хвілю мы дапусцім:
знайшлі бацькі і нас
у расяной капусце,
паслалі ў першы клас.

Была з ухілам школа.
Але «ухіл» такі:
ішлі на мову з колам
ліхія лайдакі.

І што ў галовах? Пуста!
«Асвета» падвяла:
у мазгаўні распушта
сваё гняздо звіла.

II

Дапусцім хвіляй думнай,
што нас бацькі знайшлі
на гэтай грэшнай, тлумнай,
ачмуранай зямлі,
дзе бацяны як людзі,
а людзі — бацяны,
дзе школа ў кожным будзіць
вялікдзень патайны.
І дзе з адным ухілам
вучобы дых і слых:
укленна — да магілаў,
паклонна — да жывых.

НА ТРЭЦЯЙ ПЛАНЕЦЕ АД СОНЦА

Твой вечар мяне напаткаў каля лодкі.
Сузор'і твае мне падказалі сцяжыну.
А салаўі — твае верныя служкі —
таемныя весніцы прыгадчынілі.
Зноў золак знаходзіў дарогу праз росы.
І след зацярушыла чаромха.
Зацалаванае сонца ўзыходзіла
Па жаўруковых лесвіцах...

Вось тут і забегла наперад
мая і твая нязгода:
— А чаму я пачула: «Бывай?»
Як можаце развітацца з вечарам і сузор'ямі,
з весніцамі і салаўямі?
Зацалаванае сонца — і тое вяртæецца
пад вусны любові. А вы...
...Колькі ж пройдзе стагоддзяў
ад раніцы гэтай да вечара,
каб зноў пасвятлела самота
на Трэцяй Планеце ад Сонца?

ЗОРНЫ ШЛЯХ

Зорным шляхам ідуць
Аднадумцы адвагі:
Непадкупная праўда
Ў кожным кроку чуваць.
Беларусь! Беларусь!
Слухай голас павагі:
Непрыяцеля раць
Ты магла супыняць.

Захлыналіся дні
Безназоўнага шэсця
І чужкія кароны
Вынішчалі папас.
Беларусь! Беларусь!
Слухай добрыя весці:
Наступіў і твой час,—
На пасадзе ты ў нас.

Абвілі мацярык
Нашы сэрцы і вочы.
Колькі сілы вячыстай
Урасло у крыло!
Беларусь! Беларусь!
Слухай голас прарочы:
Ты знайшла, Божы птах,
Вольны шлях — зорны шлях.

ЗОРНЫЙ ШЛЯХ

Музыка Л. ШУРМАНА

♩ Comodo

The musical score consists of eight staves of music for voice and piano. The vocal line is in Russian, with lyrics such as 'Зор-ным шля-хом', 'и - душа', 'ал - на - дум - цы', 'ал - на - ги', 'не - нал - куп - на - я', 'прач - да', 'у кож-ным', 'кро - ку чу - вань', 'Бе - ля - русь!', 'Слу - хай го - лас па - на - ги', 'не - пры - я - не - ля', 'райц', 'ты маг - ла', 'су - пы - ни - икни', 'Бе - ля - русь!', 'Слу - хай го - лас па - на - ги', 'не - пры - я - не - ля', 'райц', 'ты маг - ла', 'су - пы - ни - икни', 'Зах - ли - на - лі - ся - нас', 'птиц', 'воль - ны', 'шлях - — зор-ны шлях'. The piano accompaniment is mostly harmonic, with occasional melodic entries. The score includes dynamic markings like '♩ Comodo', 'ff', 'ff', 'ff', 'ff', 'ff', 'ff', and 'ff'.

НАМ НІКОЛІ НЕ ПАМЕРЦІ

Нам ніколі не памерці,
А ў ніякім горы,
Бо з маёй зямлі не сцерці   }*2 разы*
Сінія азёры:
Нашу Нарач, нашу Свіцязь...
Столькі сілы ў слове!
Беларускі край, што віцязь,
Слаўны роднай мовай.
Беларускі край, што віцязь,
Слаўны роднай мовай.

Нам ніколі не памерці,
Не згарэць, як свечкі.
Прападуць азёры ў свецце —   }*2 разы*
Застануцца рэчкі:
Наша Ясельда і Шчара,
Наш Дняпро і Нёман...
Беларусь — край светлых чараў —
Кожнаму знаёма.
Беларусь — край светлых чараў —
Кожнаму знаёма.

Нам ніколі не памерці,
Не растваць, як знічкі.
Пасля нас і нашы дзеці   }*2 разы*
Стануць ля крынічкі,
Ля якой змаглі ў час весні
Зноў мы ўкараніцца...
Беларусь — крыніца песні,
Любові крыніца.
Беларусь — крыніца песні
Любові крыніца.

НАМ НІКОЛІ НЕ ПАМЕРЦІ

Музика М. КЛЕЙНІРА
Апраноўка Л. Гуціна

Узісла, патхёна

The musical score consists of four staves of music in common time with a key signature of one sharp. The first staff is a piano accompaniment with eighth-note chords. The second staff is a vocal line labeled 'Solo' with lyrics in Belarusian. The third and fourth staves provide harmonic support with eighth-note chords. The vocal line begins with '1. Нам ні-ко - лі не па-мер- ці, а ў ні - а - кім то - ри, бо э ма ві зам-' followed by 'лі не спер- ці сі - ні - с а - ёб - ря: на - шу На - раш, на - шу Слі - ця...'. The vocal line continues with 'Столь-кі сі - лы ў шлю-ве! Бе - ла-рус - кі край, што ві - шэзь, слаў - на род-най' and concludes with 'мо - кай. Бе - ла - рус - кі край, што ві - шэзь, слаў - на рол-най мо - кай.'

ЭМІГРАНТЫ З БЕЛАРУСІ

Адляцелі ў вырай гусі —
Эмігранты з Беларусі.
Як жывеце-разрастаете ў камлі?
Не развеяліся ў скрусе,
Вы жывеце з Беларусяй,
Разам з намі вы жывеце на зямлі.

Прытей: А дзіцю чакае «бусю»
І сустрэчу з Беларусяй,
Дзе адвечныя найменні-карані.
Разам з вамі не журуся,
Родным братам назавуся,
Стане болей і любові, і радні!

Прыляцьць дадому гусі —
Пасвятлее ў Беларусі,
Пашчаслівее вялікая сям'я.
На Айчыну памалюся,
Да святыняў дакрануся
І адразу падужэю удвая.

Прытей.

Эмігранты з Беларусі,
Прызнаюся, ганаруся:
Беларусамі застацца вы змаглі.
Вочы ў вочы — абдымуся.
Сэрца ў сэрца — прытулюся,
Толькі б жыць усім не ў скрусе на Зямлі.

Прытей.

ЭМІГРАНТЫ З БЕЛАРУСІ

Панельна, з начуціем

Музыка Зм. ЯЎТУХОВІЧА

The musical score consists of two staves of music in common time (indicated by 'C'). The key signature is one sharp (F#). The first staff begins with a melodic line starting on G. The second staff begins with a melodic line starting on D. Both staves feature eighth-note patterns and occasional sixteenth-note grace notes. The lyrics are in Belarusian and are written below the notes. Chords are indicated above the staff lines using Roman numerals (Dm, Gm7, A, A7, etc.) and some specific voicings like H/Dm or E/Gm. The score includes several endings, indicated by Roman numerals (I, II, III) and letters (A, B, C). The vocal parts are labeled 'Panelyna, z nachutsem' and 'Muzika Zm. YUTUKHOVICA'.

Ad - ля - це - лі   ў ви -рай   ту - сі   — з - мі - гра - ти   з бе - ла -
 B)   F   Gm7   A   A7
 ru - сі.   Як жы - ве - це - раз - ра - ста - е - не ў кам = лі?   Не раз -
 D   Dm   Dm7   A7
 ае - х - лі - ся   ў скру - се,   ви жы - ве - ис   Бе - ла -
 B)   H/Dm   B7   A   Примеў (2 р.):
 ru - сіл,   ра - зам з на - мі вы жы - ве - це на зам - лі.   А зі -
 Gm7   C7   Gm7   C7
 не ча - ха - е "бу - сю" і су - стро - чу з бе - ла - ru - сіл, где ал -
 F   A/Cm   A7   D7
 ве - ны - я най - мен - ні - за - ра - ні.   Ра - зам
 Gm   Gm7   Gm   A7
 з на - мі не жу - ру - ся, род - нам бра - там на - за - ву - ся, ста - не
 E/Gm   A7   Dm
 бо - лев і лю - бо - ві, і раз - ві.

ДВА ПРОМНІ

Што ёсць радней на гэтым свеце?
Зацалаваная шчака!
Смяюцца ласкавыя дзеці —
мае сыночак і дачка.

Я халады свае не помню,
пякучы забываю крок.
Працяг жыцця — двухкрылы промнік —
мае дачушка і сынок.

Вы падымаеццеся ў вырай,
вы — два вытокі з ручайка.
Жывіце доўга, светла, шчыра,
мае сыночак і дачка.

Пачнеце новае вы вецце,
гадоў разгоніце чаўнок...
Што ёсць радней на гэтым свеце?
Мае дачушка і сынок.

ДВА ПРОМНИ

Спаковна, з начущим

Музыка М. КЛЕЙНЭРА

Solo

1. Што фе-ри-ад-ней   и в то-тым сре-це?   За-па-ва-за-я шча-ка.

Смы-ющ-ца лос-ка-вы-я дре-ци — ип-с сы-ло-чук і дач-ка.

2. Я хв-ля - ды сла-вे не пом-ни,   пя-ку-чи зв-бы-ва-ю крок.   Пра-шаг жи-ці — дніл-кры-лы пром-нік;   ми - в ды - чуш-ка і си-ник,   ми - в ды-

для піаніно   **для співу**

чуш-ка і си - ник.   чуш-ка і си - ник.

Дагмар Топінка Уолкат

***

Прысвячаецца бацьку

Наталяюся Чэхіяй роднай,
са спадчынных краявідаў
маёй незабыўной бацькаўшчыны
лаўлю вас, дзяцінства згукі
трыццацігадовай даўнасці.

Вы вярнулі мяне да цётчынных слёзаў,
на чырвона-бурыя лабякі палёў,
у песні народныя, дзе прынцэсы
з часоў заснавання замкаў блукаюць,
як дух маёй хроснай маці,
па палацах і крэпасцях.

Вы мяне перанеслі ў мазаіку сядзібаў,
пад ліпы высозныя, слівы, ажыннік,
да поліўкі, жытняга хлеба, крынічнай вады,
якім каралі адбівалі паклоны;
у лябёжае сярэднявежча запрудай.

Вы мяне прызямлілі каля статуй, фантанаў,
на ячмянёвый дзялянкі між станцый,
да гусяніят, кураніят на вясковым раздоллі,
на брук ля аркестрыка прыдарожнай кавярні,
у полымя зёлкавых красак ля весніц.

Збыліся ўсе мары, і я наталяюся
жывіцай бароў, цішынёю азёраў,
раскошай сабораў карала Карэла¹.
Як можна забыць было повязі з домам,
дзе маё ўзгадаванае сэрца?

Быў вечар нядзельны, стрыечны мой брат
павёў нагадаць навакольныя сцежкі.
Прышлі на цвінтар, дзе на шэрых надгробках
свіціліся ў прыцемку ціхім імёны
братаў чатырох (усе з нашага роду),
забітых нацысцкім тэорам.

О чэшскіх чацвёра братоў
(з майго роднага Тршэсця²),
навекі за вамі таёма —
аб жудасных стратах.

*Пераклад з англійскай мовы
Сяргея Панізьніка*

---

¹ Карл IV (1316–1378) — з 1346 г. чэшскі кароль, а потым імператар рымска-германскай імперыі.

² Гарадок Тршэсць знаходзіцца ў 14 вярстах ад Йіглавы на Мараве. (Заўвагі перакладчыка).

МЛЕЧНЫ ШЛЯХ

СУСТРЭЧА КОЛАСА І КУПАЛЫ

На парог узыходзілі,
нагінаючыся,
кланяючыся
цёмным сенцам.
І маціцы забрунелыя
утіналіся,
І скрыпела падлога,
зацярушана
аерам і сенцам.
І Нёман лашчыўся
аб берагі расяныя,
і жыта слухала,
пра што бяседа...
Два дзецикі
пад страхой саламянаю
на лавы,
за мужыцкім сталом
паселі.
...З пары той — што
засталося ў спадчыну?
Нёман-любоў
і любоў-палеткі,
мова-любоў —
бацькава, матчына,
дзяды,
дзядзькі,
дзецикі,
дзеткі...
І вера, што недзе
ў высокай святліцы
задуму спеліць
цішыня галасістая...
Зямля купалкавая,
земля каласістая,
на парог твой ступаючы,
нельга не пакланіцца.

ХРОСНІК ЯНКІ КУПАЛЫ

Памяці Сяргея Новіка-Плянона

Паэтаў планіда не кратас
рукамі лагоды.
Яна чацвяртую за кратамі
крукамі нягоды.
На годы ссылае без споведзі
у зімную безлюдзь.
У катай паэты — для поезді...
Ды — косткаю — песня!
І «Зорачкі» з лагернай наледзі
прыходзяць на помач.
Быў Янка Купала — у памяці.
І ў памяці — Поўнач.

О «Сэрца, не плач!» З горкай чараю
і словам сыноўнім
Вам — воля! І поўня над Шчараю
вальсую на Слонім.

УДАЖДЖАВАНЫ ВАВЕЛЬ

Над Польшчаю — дажджоў аблавы.
Прыпынак у сталіцы славы.
Скульптуры Вавеля... Выявы
не ачужэлія і мне.
Тут сам Ягайла ў вечным сне —
у саркафагу, бы ў чаўне.
Калі б ішоў Францыск Скарына
залеўнай гэтаю парой,—
змакрэла б гордая чупрына,
не стаўбурылася б гарой...
Нібыта Ной, лічу я ў морак
бажніцаў зыбкія кляны.
З іх землі нашыя відны?
З іх азываюцца мне хорам
і беларускія сыны.
Змакрэлі гордая званы,
але варушацца й яны...
Так многа конных, многа пешых
тут угераўвана людзей.
У ліхтарах бліскучы, свежы
каронны Вавель мые вежы...
І сам я ў кракаўскім начлежжы —
нібыта рыбіна ў вадзе.

НА ЎСЕ ВЯКІ...

Яшчэ адна вясна яго знайшла!
І вылятаюць салаўі са слоў Забэйды,
і выяўляеца Радзіма з-пад крыла
ашчадных і цярплівых сноў Забэйды.

Трымае сэрца бой, пакуль імчаць вятры,
вятрам жа не зблудзіць, пакуль жывуць сябры:
у сэрцы іх, як у азёры і бары,
ўрастуцца песні салаўёу Забэйды.

На ўсе вякі Зямлі — Радзіме песень жыць!
І будзем нашу памяць варушыць,
і снамі, салаўямі даражыць,
Вянком купальных траў з палёу Забэйды.

***

А прырэчча
шалела ліўнямі,
захлыналіся берагі.
Нават яблыні сарамлівыя
з саду кінуліся ў лугі.

Завязалі на памяць завязь
і дасвеццем з-за ціхіх хат
наваколлю ўсяму на зайздрасць
зноў вярталіся ў родны сад.

Жнівень першы кісліцы зведаў,
ім падставіў сваё плячо.
Гойдаў вецер
у вечар светлы
зелянчо...

Сад калыша
зямля азяблая,
нецярпіва сукі трасе.
Ноч...
Чаканне...
Крамяны яблык
перакульваеца ў расе...

МЛЕЧНЫ ШЛЯХ

Туман — палосамі на сцішаных палях.
Паклікаў мяне ноччу Млечны Шлях.

Я стаў пад ім прыветліва-пакорны.
І скрыпнуў пад нагой халодны корань.

А слова ўстрапянулася — і ўвысь
узносіцца, бярэ мяне за плечы...
Няўжо і праўда, Млечны Шлях, я вечны,
як нашы продкі верылі калісь?

О Продкаў Шлях, бясконцы і прамы —
да той кужэльнай над галавою крапкі.

Прамы.
Бясконцы.
Светлы.
Нетаропкі.

У небе — мы. Пад каранямі — мы.

МУЗЕЙ У КОБРЫНЕ

Гляджу на вітрынную згоду:
бязвінны Сувораў... Кульнёў...
Музей пакарэння народаў?
Музей пагашэння агнёў?
Пасведчаць канфедэраты,
паўстанец Касцюшкі кіуне:
сувораўскія маршатрады
расстрэльвалі і мяне.

Трафеем стаў карніку Кобрын
з капой паўзадушаных душ.
Вітрынны Сувораў... Ён добры...
І шэпча: «Герояў не руш!»
Ён — кат беларускага роду,
ён — меч для маіх каранёў...
Было пакарэнне народаў!
Ішло пагашэнне агнёў!

Суворава карную сілу
нялёгка нам сёння забыць.

Ды мне
кіпцюроў агрэсіўных
здабычаю болей не быць.
Таму і хачу я Расію
любоўю былой не любіць.

ПРЫДЗВІНСКІ БОР

Пад сасною, пад галоснай
палахыўся спаць.
Сон плыве жывіцай млюснай,
слова не чуваць.

Толькі бор, мой бор — бяssonны
з грудак да нябёс.
Чулі кроны-парасоны,
як я сам тут рос.

А яму ўжо сталі вёсны
сёстры — на вякі.
Не сасна — ўвесь бор галосны,
як душа — такі!

А засне душа — і дрэвы
змоўкнуць па вясне.
Бор — мой родзіч самы крэўны,
ахіні мяне!

***

Сцежкі пратораны краем прасторным.
Змалку з Прыдзvinнем знаюся.
Хваля пяшчотная, бераг чаборны,
да вас прытуляюся.
Па сілу душэўную, па непакору
зноў я ў бяседы вяртаюся:
песні, што роджаны шчасцем і горам,
да вас прытуляюся.
Весніцы золкія, любыя вочы —
і ў сне перад вамі з'яўляюся...
Сосны, што помняць салодкія ночы,
да вас прытуляюся.
Птушкі і воблакі, зоры, крыніцы,
з вамі мне жыць на зямлі...
Белая Русь, вясна-чараўніца,
да сэрца свайго прытулі.

ЛЮСТРАНЯХ ВАЛІДЗІНЫ

Прыдзвінне.
Над дзядзінцамі бароў
лунае вечаровае сутонне.
Пражыты дзень не растае, а тоне
у ачарнелым чэраве віроў.
А мнё здаецца гэтаю парой:
як зорка, я ўзлятаю над Дзвіной
і абдымаю ліпеня гушчэчу;
я — сінізна прасторная;
я — вечар...
І з вечнасцю я злучаны струной!
Якая воля ўзгадавана мне:
над плынно плыць,
кружыцца над цячэннем...
І верыць, што жыццё не прамільгне.
Жыццё — з сустрэч,
якія сам наклікаў, —
з іскрынкай, гукам,
водарам і... лікам,
Радзімы лікам.
Ён ускалыхне
усе затокі
на маёй Дзвіне.

ПАЛЕТАК ПАМЯЦІ

Жытні голас вякоў
нас вядзе па жыцці,
каб і ў следзе падкоў
запаветы знайсці.

У завеях зімы
не заблудзіцца час:
будзем памятаць мы, —
будуць помніць і нас.

На айчыннай зямлі
не ўзрасце забыццё:
ажылі кавалі,
заіскрыла жыццё.

Шлях надзеі прамы,
ёсыць падковаў запас...
Будзем памятаць мы, —
будуць помніць і нас.

***

Нас — многа! Я спадзеўна разважаю
пад зоркавым прасеяным жытлом.
Сваю планіду nochkай не звужаю.
Нас многа... І ў Міжзор'і я мужаю
і памнажаю зрок яго святлом.
У сполахах — разгуба і трывога,
зіркатыя зарніцы — ў слепаце...
А тут, дзе зорных галасоў так многа,
павернута жыццё ўпрытык да Бога
і не відаць канца яму нідзе.

ПОЎНЯ-ПОМНІК

Срэбная дарожка на Дзвіне.
З поўняй пад мястэчкам размаўляю.
Хвалі верасня ў душы люляю,
бо ніхто
на кліч мой
не гукне.
З берага не скоціцца вітанне.
Адплыло Дзвіной
маё каҳанне:
толькі поўня
помнікам
пры мне.

ЗАЦЯЖНЫЯ ДАЖДЖЫ

Зацяжныя даждже з лістападамі:
уздыхнеш — і ў акне вітражы.
Хай даждже рукавамі шурпатымі
не кранаюцца весняй душы.

Залатыя даждже¹
зацяжнога кахання...
На акне беражы
кроплі нашых чаканняў, —
і да весняй душы
я вярнуся з блуканняў.

Зазвініць залатымі дажджеінкамі
маладога жыцця віражы.
На акне прыпаміны з пражылкамі
не сатруць зацяжныя даждже.

Залатыя даждже¹
зацяжнога кахання...

ПАЛУБА КАЛУМБА

Вярнуся да Калумбаў маёй зямлі
Янка Юхнавец

На палубе Калумба
пад ветразем надзей
не напаткае згуба
разгубленых людзей.
Пад ветразем удачы
на палубе-крыле
імчуся ў свет гарачы,
дзе Воля — на чале.
І з-пад пякучых німбаў
Айчынных алтароў
узвышу да алімпаў
паходні змагароў.
Жывіца родных зрубаў,
праз акіян плыві!
На палубе Калумба —
Сцяг з рысачкай крыві.
Пад ветразем адчаю —
ратоўныя кругі.
Я ў Беларусь злучаю
свае два берагі.
Пад ветразем натхнення —
маёй душы прасцяг.
Амерыка — імгненне
на палубе жыцця.
Будзь, Новы Свет! Вярнуся
у пантэон дубоў, —
каб ветразь Беларусі
напоўніла любоў.
Мой мацярык — для злюбу.
Перамагчы бяду
наступнікаў Калумба
на палубе знайду.

ПРЫ СВЯЧЭННІ ...

«ФРАНЦУЗ»

*Памяці майго дзядзькі Аляксандра —
шахцёра, франціфора (вольнага стралка)
Руху Супраціву ў Францыі*

Ехаў ад родных Мёраў
у дэпартамент Норд.

Францыя франціораў —
добраахвотны фронт.

З-пад эмігранцкіх зораў
вывёз калецтва груз.

Францыя франціораў —
хутар, дзе жыў «француз».

Не абысці разораў,
не запрасіць сяброў...

Францыя франціораў —
рэха ад ваяроў.

Жальбы свае агораў
і прастагнаў: «Пара...»

Францыя франціораў —
вывезена з двара.

Вольны стралок шахцёраў
слухае спеў сасны.

Францыя франціораў —
з межамі ля Дзвіны.

ВЯСНЯНКА

Падковамі пазначыць
хачу мяжу зімы.
Нас нельга перайначыць:
калі ўжо мы, то мы!

I як бы ні гудзела
зіма ў сваёй гайні,—
а Беларусь ірдзела
на баявым кані.

Штандар над намі віўся,
а меч зару кранаў.
Быў на кані я — біўся,
быў пад канём — канаў.

Перамагаю скруху.
Ад гулкага камля
нясу зару — заруку:
ўскапыціцца зямля!

Няхай дзянніца скупа
гарыць над галавой,—
я чую ў сэрцы тупат
Пагоні векавой.

I як бы ні гудзела
зіма ў сваёй гайні,—
а Беларусь ірдзела
на баявым кані.

ВАЛАДАРСТВА СЛОВА

*«Бо тыя, што служылі зоркам,
зоркаю ж былі навучаныя...»*

Бэтлеем на краявідзе
пазнаваў мудрэц і хлус:
там народзіцца Збавіцель,
заўладарыцца Ісус.
Углядаючыся ў высі,
прадчувайце д'ябла зман:
дзе народзіцца зламыснік —
заўладарыцца тыран.
Хай нябёснае праменне
выявиць і наш сакрэт:
нараджаецца сумленнік —
прапаведуе паэт.
Не бясконцы час тырана:
вечны ў дабравесце Бог.
І паэт з адкрытай ранай
стане светачам дарог.

А пакуль з паглядам ніцым
ходзім па шляхах ліхіх —
ля амбона і званіцы
ні прарокаў, ні святых.
Дзе ты, наша ўзнагарода
з Бэтлеемаўскіх дароў?
Мова — яселькі народа,
павітуха змагароў.
А паэзія — ня джала, —
родных словаў запавет:
будзе зорнаю дзяржава, —
стане зоўным і паэт.

ЛУЧВО

Змітру Санько

Дзве скалы — вясна і восень.
Пасяродку — лета.
Для ратая і паэта
дарагою — просінь.
Як зямля, так і папера
памагалі продку.
Дзве скалы — душа і вера.
Мова — пасяродку.

ДОЙЛІД І ДОЎБНЯ

Агоńь патух...
Тапор апух:
ссякаў сукі,
зразаў цвікі,
часаў дубы...
Цяпер — тупы.
Плыве сляза:
няма ляза...
Ва ўсіх звон струн.
А ён — калун.
Ва ўсіх ілбы!
Абух — слабы...
І як тут быць?
Пад лаўкай выць?
З даўнёй
ні трэсак, ні агню...
Цясярства любіць
ваstryнью.

ВЯСНА БЯРЭ ВЯСЛО

З цемры мроя паўставала.
З мроі слова выспявала
і з любоўю прызывала
першароднае свято.

Навяло свято праменне
на маўклівае каменне...
Мы пакліканы ў Натхненне,—
каб свято душы змагло
мець часовае жытло.

Вось яны, жыцця страмёны!
Мы — павязаныя ў звёны, —
каб уузел не звяло
Будучыню ў прасвятленні
з той, што цемраю было.

Дзе і мроя гаравала,
Слова ціха кукавала...
Нетрывалая навала —
вачапорыстае зло.

Час! Вясна бярэ вяслу:
адраджае вершамроі,
словалюбныя настроі,
любароднае свято.

ЗАДЗІНОЧАННЕ

Падрастае раніца ў расе:
неба то прыцісне, то ўзнясе...
З паасткам-атожылкам я побач:
мы, зямныя, роўныя — усе!
На зямлі нябёсы нам у помач.

На прыжытак — думная дарога:
да грудоў, дзе змучаны спачын
і вярыгі побыту глухога;
пад алтар, дзе святадухаў чын
і надзея быць бліжэй да Бога...

Лучнасць душаў... На сыходзе сцень.
Праасло спаведнае світанне.
І з прадоння паўстae пытанне:
— На зямлі жыцця кароткі дзень
там, у высях, можа, вечным стане?

УСІХНАЯ

Беларусь.
Пасецца лета.
Вунь — стагоддзі ў чарадзе.
І гары да Магамета
праз канавачкі ідзе.

Беларусь.
Тут нараджалі,
радавод вялі — усе!
Вунь — Майсей свае скрыжалі
праз палынны край нясе.

Беларусь.
Глядзіць Заслаўе:
Сын і Маці — як спарыш.
Каталіцтва, Праваслаўе
песцяць хрысціянскі крыж.

Вунія яднальным словам
агучала тут хаду...
Над заломам,
над разломам
Беларусь — уся! — пад Богам,
як Христосаў чэрсты бахан
на грамаду-грамаду.

СУСЕДНІЦЫ

Быў для Масквы
і для Крамля
мой Дом —
імперскаю ускраінай.
Без галавы
і без камля
душа ліпела, ўся паранена.
Асеў вушак,
стаў набакір.
Краіна вольнай называецца.
Мне б наўскасяк,
ды свой вампір
мацней за прыхадня кусаецца.
Еўропы пуп —
у нас! Праз нас
Вараг і Грэк плылі караблікам.
Нясу на зуб
я свой прыпас
з Масквы, з Крамля
паслам і скарбнікам.
Радні — паклон.
Сябрам — хада
да светлай беларускай весніцы.
Мы не рабы. Вы — не арда.
Якая будзе любата:
Расія, Беларусь — суседніцы.

БАЙКА ПРА ВЕЦЕР

Існуе на белым свеце
між зямлёй і небам Вецер:
не свяжак, не буралом.
Скавышамі ў яго дзеци,
скразнякі сапуць у клеци.
Сівер ахалодаў дом.

I вятрыска і віхура —
ніба родная натура:
любіць ураган і шквал.
Сніцца беларусу бура,
бо любая дыктатура
для яго — лесапавал.

Вецер лёгкі і марудны...
А для Бога самы трудны:
смерч, напэўна, ў галаве.
Так і носіцца, аблудны:
то тутэйши, то прысутны...
Учапіўся ў крыж нагрудны.

Ён чакае Дзень свой судны
і плыве, плыве, плыве.
Чую: дыхае. Жыве!

ЭПІТАФІ

Не выскачыши

Не сумнявайся: хоць і меў ты грошы, —
не выскачыш з магільнай агароджы.

Зямля і воля

Зямлі хацеў?
На той дзялянцы
цяпеп фіялачка
у шклянцы.

Абраныя

Сюды збіраюцца на кліч
з дыягназам вышэйшай пробы:
то старажытныя хваробы,
то прагрэсіўны параліч.

Насцярога

Планіда, Доля, Лёс і Кон
адужаць воіна любога.
Не пераходзьце Рубікон,
шукайце сцежачку да Бога.

Каардынаты

Туды вяртайся, дзе стрыжы
у вечнай працы прыбярэжнай.
І целу будзе там улежна,
узнёсла будзе там душы.

* * *

Былі сустрэчы, развітанні.
...Стаю пад продкавым крылом.
Пакуль жыву, —
спыняй, Каханне,
трымцэнне цені над чалом.
І на адхоне здзірванелым
затрымлівай мяне ўсяляк...
Любоў не прыдарожны знак:
шытво
паміж душой і целам.

ГНЯЗДОЎІ ІМГНЕННЯЎ

Час не бяжыць. Ён ашчаджаецца
і коціцца агляднай Россю.
У нашы берагі урося,
бярозавікам прычашчаецца.
Час не завабіш пахкім хлебчыкам.
А хто прыстаў — ён падтрымае.
Бывае, і падковы мае
сярэбранага жарэбчыка.
Час не бяжыць. Крутымі знічкамі
мы хочам самі праімчацца.
І ловім хвілі — ачышчацца
неперамерлымі крынічкамі.
Хачу, крывінка, прыгарнуцца...
Час не бяжыць. Імчацца мыслі.
І недзе сходзяцца ва ўзвысі
да нас любоўнымі прадзільнямі.
Ты прытуліся зыркай свечкай
да знаку на Зямлі: «Тут — вечноасць»,
тут Час спыніўся, намі здзіўлены.

ЛАВІЦЕ МІГ!

Лавіце шчасце на ляту!
Лавіце вецер!
Лавіць варон я не пайду:
настроіў венцер.

Лавіце шэльму ў каламуць
і страх лавіце...
Злавіць сябе ты не забудзь
на слове-крыўдзе.

Трымайце злыдня за каршэнь,
хапайце воўка!
Шкада: ў пустым таку мышэй
лавіць нялоўка.

Лавіце міг, пакуль жывём;
закіньце вуду...
Вунь амазоначка з канём...
Лавіць не буду.

Кап'ё... Аброць... І неспакой
прабіўся з нетраў:
мне пад яе тугой рукой
лавіць паветра...

НЕ СТАРЭЕ ПАМЯЦЬ

Па даўнейшай памяці
сёння прыгадаю:
ў бэзавыя замеці
сокалам лятаю.

Восень лісце паліць, —
попел ападае.
Не старэе памяць —
памяць — маладая!

Адгулялі ў квецені
годы зазыўныя.
Не пусціў на вечер я
словы веснавыя.

Параадзелі зарасці
бэзавага шчасця.
Жыць хачу я ў радасці:
мне любоў — прычасце.

Я і ў новым выраі
сэрца супакою.
І карэнъчык вырыю
з вострай асакою.

Хай парэжу вусны я, —
пацалую зноўку
асачынкі вузкія
і цябе на золку.

Восень лісце паліць, —
попел ападае.
Не старэе памяць:
памяць — маладая!

ЗАЛАТАЯ СЕНАЖАЦЬ

*Умяне ўсё, як звычайна. Скардзіцца няма на што.
Бо іначай папросту ня можа быць*

Ніна Мацяш

Не шкадую сёння,
сёння не шкадую
тую, маладую, сенажаць:
бачу — дзе — як толькі памяць узгадую,
веснавыя сны мае ляжаць.
Не шкадую сёння:
сёння яшчэ рана
шкадаваць у прозалаці дня
золь таго папару,
боль таго дзірвану,
дзе асірацела цішыня.
Не шкадую сёння,
хочь і будзе позна
зайтра паўтараць імя гадоў,
дзе маё каханне
прабягала ў росах.
Сцежкі тыя цалаваць гатоў...
Ах, сястрыца Ніна,
пераможца зморы!
Зберажэ анёл і слых і зрок:
дні Твае — даніна
гордай непакоры.
Тым, хто любіць, скарга — як папрок.
У натхнёной стоме
не готовы слова
пра няўтульны побыт разважаць...
Хай жа не сівеюць нашыя галовы, —
залатую помніць сенажаць!

СРЭБНАЯ ЦШЫНЯ

Я маладзік-ільдзінку
сагрэю на агні.
Ты стрэлкі на гадзінніку
да раніцы спыні.
І будзе у запасе ў нас
для ўсіх прызнанняў час, —
каб зорка не заспалася,
ніхто не ўгледзеў нас.

Хай певень кукарэкае,
а не будзільнік дзінькае!
Сустрэліся мы стрэлкамі
на срэбраным гадзінніку.

Спынілі час. Мы шчодрыя!
У любасці пагляд.
І стрэлачка пяшчотная
цалуе цыферблат.
А некалі прыпомніцца:
маліліся агню.
Дзве стрэлкі, дзве супольніцы
кахалі цішыню.

Хай певень кукарэкае,
а не будзільнік дзінькае!
Сустрэліся мы стрэлкамі
на срэбраным гадзінніку.

ШЛЯХІ ГАДОЎ

Былі прабліскі і была благая цьма
Янка Купала

Затуманеныя далі...
Поўня коціца на сход.

Думаў быць на п'едэстале, —
прывязлі на эшафот.

І штодня глыбей заходзіць
пад рабро кап'я метал...

У міжчассе, ў безнародздзе
сумна быць на эшафоце:

так
далёка
п'едэстал.

ЗГУКІ НОВАЕ КНІГІ

* * *

Не патанула воблака
у гнуткім азерцы.
Зможа душа на зямлю азірнуцца.

* * *

Пад коламі цягніка —
паралелі й мерыдыяны.
Перабіраю зморшчкі ля вачэй.

* * *

На хутары ачужэлі кнігаўкі.
З-пад заараных слядоў
павырасталі глыжы.

* * *

Забегла ў зачытаную кнігу
стома вандровак.
Усе крапкі над «і» пастаўленыя.

* * *

Язычкі полымя залеглі ў цемру.
Надзея жарынак —
у пратуберанцах сэрца.

* * *

З іржавых крыжоў
прымусілі выкаваць краты.
З абодвух бакоў — няволя.

* * *

Ад скразнякоў дзяржавы
пяршиць у горле.
Аzonавае покрыва — мова.

* * *

Павісла сцяжына
на мроіве думак.
Люстэрка — перапалохалася.

* * *

Прыпазняеца час.
А хвіліны — навыперадкі.
Пішу па памяці.

* * *

Ёсць што сказаць таму,
хто хоча паслухаць.
Апошняя помста жыцця — трызненне.

TATA MAMA и я

ЗОЛКАЯ ЗЁЛКА

КРАПІВА

Наша дзіўная суседка,
Непаседная жывучка,
Хутара старога сведка
Злая крапіва-пякучка,
Страшны
Страж
Лаўжа —
Жыгучка.

— Я за плотам раскашую.
Нечакана «павіншую»:
Джгну любога! Я — такая!
Не чапайце вы мяне:
Кожны лісцік зброю мае,
Кожны вехцік секане.
Фітанцыды гояць раны,
Хларафіл мацуе кроў...
Твой, суседзе, двор прыбраны.
І хоць вельмі ты старанны, —
Не скідай
Мяне
У роў!

СВЯТАЯННІК

Святаянскае зелле (зелле святога Яна) — расанка, кроўка, крыаваець, зверабой, дзюфравец — дапамагае ад 99 хвафобаў

На разуквечанай палянے
Шчыкоча ногі мурава.
Знайшла бабуля святаяннік
І — пасвятлела галава!
Бабуля вехцік асвяціла,
На покуць ставіць — на паклон:
— Цяпер прыроды нашай сіла
Ля Бога заняла свой трон.
Любую немач пераможа,
Маркоту з тварыку згарне...
...Калі паверу — дапаможа
Замова зельная і мне.

ВОЛАТЫ-МАГУТЫ

Доўгі Дзягель падперазаўся дзягаю.
Пайшоў з Дзядоўнікам па дзьмухаўцы.
Але лапух, які на сонцы апух,
Як па-а-дставіць Дзягелю ножку,
Дык той бу-у-лтых у ставок —
Прама ў раску, у зялёную казку.
Добра, што Рэвенъ быў побач —
І падаў Дз-дз-дзягелю дзіду:
Уратавацца, на ногі падняцца.
Урэшце і замірыліся волаты-магуты.
Сталі гадаваць свае стаўбуры, парасоны
Кожны на сваім, Богам вызначаным месцы.

Волаты-магуты,
зёлкі-веліканы
разарвалі путы,
скінулі арканы.
Звольненая восень
звесіла націнне...
І плыве у просінь
толькі павуцінне...
Ці...не...ці...не...ці...не.

ЛЮБКА-СУНІЧКА

Клікаў калісьці:
— Дзе вы, паземкі?
Гляньце з-пад лісцяў,
Гляньце, туземкі!

Там, дзе суніцы
Пах выспявалі, —
Выспы спявалі
І медуніцы...

Сёння ў краіне
Колка-мурожнай
Стронцый варожы...
Край бездарожны.

Любка-Сунічка,
Будзь асцярожнай!

МОЙ СПАДАРОЖНИК

*Трыпутнік (падарожнік) трапіjу
Амерыку разам з еўрапейцамі.
«След белага чалавека» — так сталі
яго называць індзейцы*

Плыве лісток — сухі трывпутнік
Па сіне-бэзавай вадзе.
У цемры хутка прападзе —
І будзе noch сцюдзённей студні.

Ён не хацеў бы быць адзін
Між першых тоненъкіх ільдзін.
Час халадоў не пераняць.
Скажу халоднай незнаёмцы:

— Табе, Зіма, нас не дагнаць.
Трывпутнік-ветразь варта ўзняць
На сіне-бэзавай каёмцы, —
І ты не ўснёжыш нашы песні:

Мы трапім зноў на бераг весні!

ВЕЧАР
НАД ХВАЛЯМІ РЭЧКІ

Маладзічка	Чый
Гарбочак	Чорны
Ноч	Човен
Нячутна	У чаратых
Счэрпне.	Шапочых?
Шчымлівы	Пачу́ я
На сустрэчы	Кліч:
Чуйны	Чакае
Чэрвень.	Вечар
	Ночы.

СОН У ПУШЧЫ

Задрамаў звярыны стан.
Разам з лісам, чынна
Лёг паспаць мядзведзь-туман
У сваю лагчыну.
Да карэнъчыкаў прырос
І травінкі кожнай.
Чуць дрыжыць казулі нос
Над бухматай пожнай.

Заўтра будзе птушка — роскай-весялушки.
А пакуль што ў пушчы зубранятка чуе:
На птушынай дзюбцы цішыня начуе.

Задрамаў звярыны стан:
Заяц, воўк, яноцік.
І з вавёркаю кажан
Спіць у роцік роцік.
Барсуку, дзіку — як дар
Пушчы зберагу я
Росных верасоў нектар —
Волю дарагую.

Заўтра будзе птушка — роскай-весялушки.
А пакуль што ў пушчы зубранятка чуе:
На птушынай дзюбцы цішыня начуе.

КАМАРЫНАЯ КАЛЫХАНКА

За камарынае сяло
Мяне пад вечар павяло.
І поўня выплыла ў дазор.
Святлом запаланіла бор.
    Ох! На арэлях у бары
        Мяне калышуць камары.
Гляджу — і мне ўжо не да сну —
На серабрыстую сасну.
Лунацікі ці кажаны
Вісяць на макаўцы сасны?
    Іх на арэлях, як сябры,
        Са мной калышуць камары.
Заварушылася свято —
І праплъло савы крыло.
Сава мяне аж да сяла
З чароўнай ночы прынясла.
    Хай на арэлях да пары
        Саву калышуць камары.
Я ў хаце буду начаваць.
Пад яснай поўняй буду спаць.
Камар лунацікам звініць.
Я ж дома буду поўню сніць, —
    Як на арэлях да зары
        Калышуць поўню камары.

НАД СВІТАЛЬНЫМ ВОЗЕРАМ

Пасма белая — ў вадзе,
А над ёй — ружовая...
Не, у хвалі не ўпадзе
Зараначка новая...
Дзень стаіўся да пары:
На лугі глядзіць, бары
І выносіць на прасцяг
Першапромня зыркі сцяг!

ДА НОВАЙ ПАБУДКІ

Лашчыць раніца шчаку.
З пеўнем
збегаў на раку:

Сонца
з донца
я падняў.

Сон
на сонца
памяняў.

З рэчкі тупаў нібы слон,
У кусты санлівы сон.

Будзе спаць ён у гушчэчы,
Аж пакуль не прыйдзе вечар.
Певень сядзе на шасток.
Сон — цераз парожак
Перакуліцца ў куток,
Ляжа пад мой ложак.

Сон не буду я будзіць.
Хай да раніцы паспіць —
Пад падушкай,
і пад вушкам,
І пад венікам...
Мы прачнёмся — ён і я —
Разам з пеўнікам.

ЖНІВЕНЬСКАЯ КУЗНЯ

Бяроза
карою-жабрамі
Глытае гарачыню.
І нават стаіўся жаўранак,
Не ўзняўся
у вышыню.
Пры кузні
сонца стараннае
Працуе не для красы:
Куюцца
чатырохгранныя
Стозёрнавыя
каласы.

СУНІЦЫ І СІНІЦЫ

Цілікалі ў садзе сініцы:
«Ці можаш цяплом падзяліцца?»
Скацілася цішыня
У гурбы настылага дня.

Цілікалі ў садзе сініцы:
«Ці спеюць у снезе суніцы?»
Не! Летам пайду на гару,
Духмяных суніц набяру.

Чакаюць сястрыцы-сініцы:
«Ці ўзыдуць над садам зарніцы?»
Чакаю і я касавіц,
Чакаю салодкіх суніц, —

Калі да бацькоўскага ганку
Пастаўлю суніц берасцянку.

МУРОГ І ГАРОХ

У гарах — гарох.
На лугах — мурог.
І гарох і мурог
Збіралі мы ўтрох.
Да змроку марока:
Многа мурогу,
Гароху — троху.
Мурог у стагах.
Гарох у струках:
Што струк, то рог.
Каровам мурог,
А нам — гарох:
Сядзь на парог
І еш за трох.

ВІШНІ ЦВІТУЦЬ

Здружацца ростані
Недзе за вёскаю
З ліпамі рослымі,
З ціхай бярозкаю...
                          Вішні цвітуць...
Слухаю кожнае
Рэха зарэчнае,
Росы мурожныя,
Песні сардэчныя...
                          Вішні цвітуць...
З весняй абноваю
Сад мой на беразе.
Здружацца словамі
Белая ветразі...
                          Вішні цвітуць...
Пчолы гудуць...
Светлыя згадкі —
Пялёсткі плывуць.

ЗАВЕЧАРЭЛАЯ ХАТКА

Не хатка — чуйная старожка.

Сціхае

ля дзвярэй

дарожка:

Унізе выразана дошка, —

Праз дзюрку прабягае кошка.

У кошкі беленькая ножка.

У поўні срэбраная брошка.

У бабкі за плячыма ношка

Гадоў

і я — унук яе,

Сярожка.

Глядзіць на неба бабка Прошка:

Ці зорка там,

Ці хлеба крошка?

СУК-ДАЗОРЦА

Вось-вось выкаціцца сонца.
Хто яго прывециць слоўцам?
Ажывіўся над балотцам
Вастрносенъкі Сучок:

— З першым промнем заяўляю:
Час дарма я не губляю.
І да пушчы прытуляю
Хмаркі сіні каснічок.

І як жораў, я курлычу:
— Раніцу на працу клічу!
Дзе сябры мне па абліччы —
Кіпцік, Дзюбка і Лычок?

Кліч пачуты быў у пушчы.
І на Востры Сук відущы
Дзяцел сеў, стаў шышку лушчиць,
Дзякаваць яму:

— Шчоўк! Шчоўк!

КАРАГОД

Хто ў нас водзіць карагод?

- Я — Рамонак.
- Я — Асот.
- А я — Кветка-Чамярыца.
- Я — калючая Ігліца.
- Ох, які прыйшоў народ
На вясёлы карагод!

Карагод — кожны год.
Кожны дзень — карагод.
Зоркі з неба коцяцца —
З намі карагодзяцца.

Хто ў нас водзіць карагод?

- Я, Сарока.
- Я — Удод.
- А я — Бусел даўганогі.
- А я — Воран вельмі строгі.
- Ох, які прыйшоў народ
На вясёлы карагод!

Хто ў нас водзіць карагод?

- Я — Вавёрка.
- А я — Кот.
- Я — Пушынка-аблачынка.
- Я — Алег.
- А я — Марынка.
- Ох, які прыйшоў народ.
На вясёлы карагод!

Карагод — кожны год.
Кожны дзень — карагод.
Зоркі з неба коцяцца —
З намі карагодзяцца.

КАРАГОД

Весела

Музика А.ЧЫРКУНА

Хто у нас во - дзіць ка - ра - год? —Я — Ра - мо - ник. —Я — А - сот.

—А з — квіт - ка Час - ма - ри - ш. —Я — ка - ло - ча - я І - гі - ша.

Од, з - кі прый-шоу на - род на ка - се - лы

Пример:

ка - ра - год! Ка - ра - год — коши год. Коши дніп -

ка - ра - год. Зор - кі зне - ба ко - ши - ша, зиб - мі ка - ра -

го - дзіц - ша. Зор - кі зне - ба ко - ши - ша — зиб - мі ка - ра - го - дзіц -

1.2. 3.

ца. Ка-ри - год! Ка-ри - год! Ка - ра - год!

СОНЕЧНЫ ЗАЙЧЫК

Зайчык сонечны ў вагоне
Забаўляеца гульнёй.
Пераскоквае з далоняў:
То ў тваёй, то — у маёй.

Не злавіць яго нікому!
Я таксама не лаўлю.
Толькі промню залатому
Я шапчу: «Люблю! Люблю!»

Буду сам, як зайка светлы,
Каля мамінай шчакі.
Стану добры, стану ветлы
І даверлівы такі,

Як прыручаны той промнік
На матуліных руках.
...Скача зайка-неўтамоннік —
Сонца

пералётны
птах.

ДАЗОРЦА І БОЖАЯ КАРОЎКА

*Божая кароўка, што заўтра будзе —
Дождж, і ці пагода?*

*Пагода — ляці, дождж — сядзі
Дзіцячая заклічка*

- Ты хто?
- Кароўка божая.
- Прыгожая...
- Харошая!
- Што можаш?
- Варажыць,
Пагодай даражыць.
Мая душа раскрыліцца —
Не зможаш ты пакрыўдзіцца,
Бо сонейка вярну,
Дажджынкі-мітусінкі
У хмары загарну.
Каму — кароўка божая,
Табе я — ўсмешка гожая.
Захочаш — і усхожую
Наваражу вясну.
- Ляці, кароўка божая!
- А ты?
- Глядзі: за пожняю
Мой слуп старажавы.
Вартую гоні родныя —
І змеі падкалодныя
Не ўздымуць галавы!

АБЕЛІСК

Ноч,
нібы ў кузні,
выкляпала
Гаручыя зоры-цвікі.
Ноч
свае слёзы
выплакала
на бронзавыя вянкі.
Росы звіняць праменъчыкамі,
Дзе абеліск незамглёны.
Імёны салдатаў венчыкамі
Укладвае ў медальёны.

МАЛІТВА НА АБАРОНУ АЙЧЫННАГА МАЦЕРЫКА

Я — матуліна крывінка.
Я — зялёнай былінка.
Сёння молімся на кроны
Усявышній абароны.

Родны Божа,
Памажы!
На Айчыну
Узлажы
Светлы покрыў
Абаронны.

Мне расці і — усміхацца.
Мне цвісці, укараняцца.
Нашы светлывя часіны
Узняліся з-пад ільдзіны.

Родны Божа!
Навучы
Палюбіць
І зберагчы
Мацярык,
Для ўсіх адзіны.

ЧАРОЎНЫ ЧАЛАВЕЧАК

Ля святлафораў-свечак
Дарогу не студзі:
    Вясёлы чалавечак,
    Ідзі па ёй, ідзі!
Ідзі — у свет замглёны:
    Нястомны і ў журбе.
    І краявід зялёны
    Уберажэ цябе.
Наперадзе сустрэчы,
    Чароўныя агні...
    Зялёны чалавечак,
    Мне ў очы зазірні.
І я здыму праклёны,
    Развею цемру-страх.
    Твой шлях — вechназялёны,
    Неперапынны шлях.
На веснавое веча
    Заве ўсіх маладзік...
    Разумны чалавечак,
    Ідзі, ідзі, ідзі!
І я з табою побач
    Ступаю крок у крок.
    Ты шэпчаш: «Бог у помач!»
    Яснее слых і зрок.
Падобны хоць у нечым
    Я на цябе? Глядзі...
    Мой вечны чалавечак,
    Ідзі, ідзі, ідзі!

ДА СУСТРЭЧЫ Ў... КНІЗЕ!

Грамадзяне-грамацеi,
Я віншую вас!
Дачакаліся падзеi:
Вось апошні сказ.

Кнігі — тыя ж кратэры,
Моўныя падзвіжнікі...
Вы — мае сааўтары,
Дарагія кніжнікі!

Грамадзяне-грамацеi,
«Золкай зёлкі» чытачы!
Уручаю вам з надзеяй
Сябравальныя ключы

Да чароўных веснічак,
Да чаротных лесвічак,
Да паліцы Княства
Кніжнага — «Юнацтва».

Грамадзяне-грамацеi,
Клічу на сустрэчы.
З вершамі памаладзее
Салаўіны вечар.

Мы гукнём пад зоркаю
Нашу зёлку золкую.
Да сустрэчы ў Кнізе!

Vasi — Сяргей Панізьнік

Translations into English

DR. FRANCIŠAK SKARYNA

1495–1551

PRADVIEŠNIK REFORMACYI NA BIELARUSI • PIERAKLADČYK
BIBLII NA BIELARUSKUJU MOVU I DRUKAR JAJE

INTRODUCTION

Siarhei Paniznik is equally welcome in Prague, Riga, Vilnia, Lviv... The number of foreign cities and towns is great: the Belarusian poet is tireless in keeping contacts with close and far-away lands. It is a rare case that one and the same person is Chairman of the society "Belarus – Latvia" and Deputy Chairman of the society "Belarus – Czechia". I remember our journey to Prague, Bratislava and Krakow – everywhere Paniznik had friends; he knew what publications could be found in the Prague National Library, where in the meandering streets of Bratislava we could find Zhylka's friend, the 90-year-old Ludmila Krakouskaya, in what part of Rakavitski Cemetery in Krakow the grave of Ales Harun was...

The result of Paniznik's friendship with different people and peoples is his book "The Meeting of Friendly Worlds" (1997), which contains the poet's translations from fifteen languages and the translations of his verses into seven languages.

After graduating from Lviv Military High School he was sent to serve in Czechoslovakia. The poet felt guilty for the events of 1968: it was difficult for him to appear in the streets of Prague in his military uniform. There he met with Czechish free-thinking people V.Zhydlitski and M.Zima, the famous Belarusian-born singer M.Zabeida-Sumitski. The latter presented the poet with a silver cup for receiving communion.

Soon the headquarters learnt about the impermissible contacts, and Paniznik was discharged from the army and the communist party. Fortunately, he remained a member of the Writers' Union. He had to work as a medical assistant for some time (he had a diploma of Mahileu medical college). Later he found a job at the TV studio.

Siarhei Paniznik is the author of numerous books. Among them are the following collections of verse: "Kupalle Fires" (1967), "Field Post" (1972), "Steering Wheel" (1989) and others.

The poet is the owner of the unique record library collection, where one can find the voices of L.Heniush and U.Karatkevich. In his native village and a small town in Vitebsk Area he founded two museums. Isn't it a good example of unbelievable initiative to support the national culture? His award is a Latvian Order of Three Stars.

Mikhas Skobla

Part I

Translated by Dagmar T.Wolcott
(Columbus, Ohio, USA)
Reviewer: Alena Tabolich
(Minsk, Belarus)

AND THE DISTRICT CLERK...

*«And the district clerk should use
Russian alphabet and should write in
the Russian language all the documents,
copies, and notifications, and
cannot use any other language»*

Extract from Code of Law of the
Grand Lithuanian Duchy;
Part 4, article I. Vilnia, 1588.

White page - under the moonlit field...
People - are letters (of alphabet).
Tomorrow all the neighborhood
will merge with us into one.

Who washed their faces with their tears,
who was nearly strangled..?
Now we write our laws ourselves
with our souls.

The white page is like a fortune, a lucky star
That was severely cooled.
Those who were robbed (taken to cleaners)
are going to live in accordance with the Code of Law.

There, there, the district clerk
Is rushing to fill the pages...
Life, whether at a village or at a little town
Is energetic and forceful!

Our souls are like seeds
(all of them will grow up)...
Thus new Councils and Sejms are sprouting
along with Divine truth.

Thus white page will not be rolled up.
This day is like a pallet.
No, the dark sorrow will never again
be absorbed by the letters.

POETS

Poets are not immortal:
their lives are not guarantee.
They are the incurable type
if they are not a servant type.

Was it possible to force Pushkin
and make him serve the Emperor?
The poets are not swings -
they are rather boiling volcanoes.

Unfortunate talents...
Along with their creations
they were chopped with swords
by stinking stalins.

Their wings which ascend them to the sky
are not the wings of a bee...
They are now dead
and I recall their images.

Their love is mournful,
their glory is belated.
The poets are immortal.
They are a different type of men.

THE DAWN OF BIRTH

The clock, like a mischievous kitten,
Bat-bat-bats away the seconds of the evening...

How can one eat at a bleak table
Where silence is incurable?
And thus, I am tearing through the streets:
March is under a waxing
Moon of puffy brown...
The forest rears a monument.
One senses Spring's pronouncement:
"In life
Always expect disasters.
Spring demands service
In return for her May and
For her new year"
I am returning to my city home now.
The tiny rootlets are undamaged.
The clock, like a faithful kitten,
Bat-bat-bats the seconds of the evening.
Once again Dawn parades before me,
The alarm purrs:
"Time to r-r-roll out to work!"
And I dissolve in an earthly
Fulfilled feeling of the present.

***

You are living, to work,
Taught since birth,
Where are you from, where are your roots?
What nationality are you?
Where is that country, which can forever
Be called the Motherland?
Whose little word was hard to swallow
For one hundred years?
And only in poverty,
In loneliness,
When I can remember (in a dream) the expanse
Of that land,
Where there is more strength in the soil,
More compassion in the people...
And a half-forgotten song will
Spread its wings in your breast.
And a language, which will never
Drift to nothingness,
Will name your Motherland by name.

***

(Dedicated to Danchyk)

The continents - draw slowly near:
The ragged fissures narrow.
We are native blood.
We are family.
And the songs soar above the endless barriers
And soften their deadly
Chatter
Changing the opposition of the sensors.
There was an emblem on freedom,
They say that this emblem
Is the melodies of Andrusishyn -
Danchyk.
The sound of his voice is in the heather
And in the sap of the rowan-tree.
From New-York to Minsk
This small ear of rye grows
to the beat of
Intercontinental
applause.
Native songs preserve the Earth.
Fissures rent in the planet slowly close.
One even showed up
by my lips.
There will be
no boredom
from the songs.
America did not turn as gray,
as is the lot of a widowed
domestic...
— My Belarus! —
singeth the singer
Near the Bahdanovich Museum.
He passionately loves that
source of impractical
legacy.
And the singers keep their mother-songs
alive.
They love her nightingales, her larks,
May she never vanish from the Earth!

UNUSUAL EVENT

(Dedicated to Marachkin)

Drazdovich has not been devoured by wormwood:
one more autograph of sincerity was discovered.
Wondrous mill, multiply it,
and propagate the miller.

What? Impossible? -
little broken prickly pieces...
And the miller was called by his family.
All right, then make copies of his album
with its cosmic words and images.

His planet freezes with torture and suffering,
like Belarus suffers from the radiation
multiply this lovely spot which is not dead yet.
Maybe then the children come about
to live???

Publicize his protest in many copies.
For one he did not want to circulate -
the lot of power and misery,
and greedy thirst for heritage to squander.

Circulate his flight of inspiration;
but don't repeat Drazdovich's
lonely grief:
here's floating a cosmic empty garden
from the Chernobyl nuclear base.

EDUCATION WITH SOME SPECIALIZATION

I

Let's admit for a moment
that our fathers did find us
in cabbage covered with morning dew
and sent us to the first grade.

This school had a specialization.
But the specialization was of the following kind:
The students were carefree
and attacked thought with ignorant bravery.

What did they have in their heads? Nothing but
emptiness!
The enlightenment did not serve them any good:
astray, life made its nests
in their brains.

II

Let's admit for a moment
that our fathers did find us
on this sinful, noisy,
stupefied land,
where storks resemble people
and people resemble storks,
and where the school will become
for everyone a mystery at Easter
and where the class of listening and
comprehension
will have to acquire only one and the same
specialization:
kneeling towards the grave,
bending in front of those who are still alive.

ON THE THIRD PLANET FROM THE SUN

Your evening met me by the boat.
Your constellations showed me the path.
And the nightingales, your devoted servants,
they opened the secret gates.
The dawn found the way through the morning
dew again
where the path was all covered with blossoms.
The sun all covered with kisses was ascending the
lark's stairway...
This was when your and my discord began:
—Why did I have to hear the words "good-bye"?
How is it possible to say good-bye
to evenings and constellations,
to the gates and nightingales?
Even the sun which is all covered with kisses...
even it comes back
to offer you its biblical cheek
for sweet words of love.
And you...
... How many centuries have to pass since then,
ages that last from morning till night,
so that my grief would lighten here again
on the Third Planet from the Sun?

THE STARRY WAY

We are friends to all people,
Confederates of brave spirit:
Incorruptible truth (integrity)
Is heard in every step.
Belarus! Belarus!
Listen to the voice of respect:
You could stop
The enemy's army.

The days of the nameless
Marching choked
And foreign crowns
Destroyed the pasture...
Belarus! Belarus!
Listen to the good news:
Your day has come at last,
You gave us hope.

Our hearts and eyes
Have wrapped the continent.
How much of the ancient might,
How much strength in our blood...
Belarus! Belarus!
Prophetic voice will come true:
The traces of the fallen stars
Are eternally alive.

WE SHALL NEVER DIE

Lyrics - Siarhei Paniznik (Minsk)

Music - Mikhail Kleiner (Chicago)

We shall never die,
No grief shall kill us,
Because no one can wipe out from my land
Its blue lakes:
Our Narach, our Svitsiaz...
There's so much power in a word!
Belarusian land is like a knight,
Glorified by the mother tongue.
Belarusian land is like a knight,
Glorified by the mother tongue.

We shall never die,
We shall not burn out like candles.
If the lakes dry out -
Rivers will last:
Our Yaselda and Shchara,
Our Dniapro and Nioman...
Belarus - the land of clear magic -
Is known to everyone.
Belarus - the land of clear magic -
Is known to everyone.

We shall never die,
We shall not melt like shooting stars.
After us our children
Will stand by the brook
Where in the spring-time
We could find again our roots...
Belarus is the spring of songs
And the spring of love.
Belarus is the spring of songs
And the spring of love.

EMIGRANTS FROM BELARUS

Music - Z.Yautukhovich

Lyrics - S.Paniznik

Geese flew away to the warm lands -
Emigrants from Belarus.
How are you? Growing strong and brave?
Your flock has not dispersed,
You live along with Belarus,
You live together with us on the land.

Chorus:

The child is waiting for a kiss,
Eager to meet with Belarus,
Where eternal place names are our roots.
I am not as sad as you are.
I will call myself a brother,
And there will be more love and kin.

The geese will return to their homes -
It will become brighter in Belarus,
The great family will grow happier.
I will pray for our Motherland
And I will touch the sacred relics,
At once I shall grow twice as strong.

Chorus

Emigrants from Belarus,
I confess that I am proud of you:
You have remained Belarusians.
We shall embrace - eyes to eyes,
We shall hug - heart to heart,
So that we all live happily on the Earth.

Chorus

THE TWO RAYS

What is there for me on this land?
The cheek all covered with kisses!
And sweet laughing children -
My little sonny and my daughter.

I don't remember my coldest days,
I forget about the desert road.
The life will keep on with two-winged rays -
My dear daughter and my son.

You're like birdies going to the south,
You are two sources from the stream.
I wish you years of bright and wide life,
My dear sonny and my daughter.

You'll give beginning to new branches,
You'll speed the movement of the years...
What is dearer for me on this land?
My dear daughter and my sonny.

Dagmar T. Wolcott

***

Dedicated to my father

We travel to Czechoslovakia,
long-awaited journey to
homeland you love -
My heritage, your childhood images,
thirty years later.
You bring me back to my aunt's tears,
to red-roofed villages cozy in hills,
to a singing people full of stories
of princesses who found cities,
roaming as godmother ghosts in
castles and forts.
You bring me back to mosaic wooden cottages,
tall linden trees, fat plums, blackberries,
to warm soups, hard breads, mineral spring waters
where kings knelt down;
to proud medieval villages charmed by swans.
You bring me back to white statues, cool fountains,
to barley fields guarded by Cross stations,
to chickens, geese wandering free,
to cobblestone paths, polka bands, sidewalk cafes,
wildflowers bursting near the gate.
Dream images, I drink them in,
deep forests, silent pools,
Cathedrals sheltering King Charles' crown jewels.
How could you leave, break all ties,
the home where your heart lies?
One Sunday evening, and elder cousin
walks me briskly high above town,
points out the tombs, narrow graves,
whipped candlelight by the names -
gunned down in Nazi terror.
Four Czech brothers
(Tøešt's best)
gruesome answer -
why you left.

Part II

Translated by Alena Tabolich
(Minsk, Belarus)

KOLAS AND KUPALA MEET

They went up the steps,
Bending,
Bowing
To the dark porchway.
And the wooden steps
Curved inwards,
And the floor covered
With hay and hair grass,
Squeaked and creaked.
And the Nioman made up
At the dewy banks,
And the corn listened
To their conversation...
The two young men
Sat down on the benches
At the peasant table
Under the thatch.
... What has remained
As a heritage since then?

The dear Nioman
And the dear fields,
The dear language
That was spoken
By fathers, mothers,
Granddads,
Uncles,
Boys, children...

And the faith that somewhere
In the high sitting-room
Some vociferous silence
Is maturing the dream...
Kupala's land,
The land of Kolas,
Stepping on your porch
One cannot but bow.

YANKA KUPALA'S GODSON

(To the memory of Siarhei Piayun)

Poets are not bestowed
with mercy by fate -
It executes them behind the bars,
her cruelty is at every gate.
It sends poets to exiles
to far-away wintry deserts,
It tries to devour them,
but bones stick in the throat.

Songs come to rescue
in those frosty camps.
Kupala is in our memory,
and all those poor tramps.

"Oh heart, don't cry!" he wrote,
bitterly smiling.
You are free! And the moon over the Shchara
began waltzing to Slonim.

RAINY BABEL

Over Poland there is a lot of rain.
A stop in the capital of fame and reign.
Icons and sculptures - all remain
In my memory, unforgettable and stark -
In a sarcophagus, like in an ark,
Yahaila sleeps, a man of mark.
If Skaryna happened now to walk
On this rainy night that God has sent,
We would see his unruly forelock,
Which would not stand on end...
Like Noah, I am counting in the haze
The soaring spikes of churches.
Can we see from here our birches?
But I can listen for days and days
To the chorus of Belarusian sons.
Wet with rain and tired of time,
Yet, the bells are full of life and chime.
So many horsemen and other warriors
Were honored here with coats of arms.
Babel, always sparkling and glorious,
Is washing its towers in lantern's charms.
I feel as easy as fish in peaceful waters,
In these hospitable Krakow quarters.

FOR EVER

Another spring has come to meet the singer!
Nightingales are flying from his songs.
Zabeida sees his Motherland under the wings
Of caring and patient lovely dreams.

The heart is beating until there are winds.
They won't lose the way - they have friends
Zabeida's nightingales with their songs
Will be part of our lakes and woods.

They will always live on this charming land
And will stir our memory with gleams,
We'll adore his songs, smelling with herbs,
We'll value his nightingales and dreams.

THE MILKY WAY

Mist is spreading over the fields in strips.
The Milky Way's calling me out for trips.

I'm standing under it, friendly and resigned.
A root is creaking under me, cold and unkind.

And the word shakes its wings, rises to the skies.
Takes me by the shoulders. That's OK!
Am I really immortal, Milky Way?
Ancestors believed in immortal life, didn't they?

Oh the Ancestor's Way, endless and straight,
To the far-away star, delicate and bright,
    Straight,
    Endless,
    And light
    And slow.

We are in heavens and under roots. Great!

***

The river banks grew crazy with heavy rains,
They were choking with water. Almost dead...
The awkward apple trees, breaking the reins,
Were rushing from orchards to the mead.

They tied a little knot as a sign, beauteous,
And at dawn, from behind the wooden huts,
To make the whole neighborhood envious,
They emerged near the lovely chestnuts.

August was the first to taste sour apples -
It offered its shoulders for them to fall.
The wind was swinging dark-green branches.
It was a dramatic evening of that fall...

The cold earth is swaying the crowns,
Impatiently shaking the branches too.

Night...
Waiting...
Crisp apples, like clowns,
Are screwing somersaults in the dew.

MUSEUM IN KOBRYN

I am looking at the strange display -
Guiltless Suvorau... Kulniou...
The museum of subjugated people,
And of extinguishing fires. Oh no!

Confederates will readily witness,
Kastsiushka's rebellions will also say:
Suvorau's detachments of soldiers
Wanted to kill all of us one day.

Kobryn became the killers' trophy,
With a lot of poor strangled souls.
Suvorau ...So sweet , like a toffee!
He whispers: "Don't kill the heroes!"

He's a murderer of Belarusians,
He is a sword against our desires.
That was a subjugation of our people,
That was an extinction of our fires.

It is not easy to forget his punishers,
I will never be a pray in their gloves.
That is why I would like to love Russia
With quite another kind of love.

PINE TREES NEAR THE DZVINA

Under a pine tree, that was ringing,
I went a bit to sleep.
My dream was floating like some resin,
And I heard not a peep.

The pine wood is always sleepless,
From the hills to the skies
The crowns, like parasols, with gladness
Listened to my cries.

Springs became its loving sisters
For many years and ages.
All the pine trees in the vistas
Are like warriors courageous.

When the soul is sad and sleepy,
Trees keep silent after spring.
Oh my pine wood, don't be weepy;
Try to sing your songs and ring.

***

The paths were made through my wide lands,
I made friends with Dzvinaside in my childhood.
My lovely waves, my heather bank of sands,
I will lean close to you.

To borrow a strong spirit that fear destroys.
I will come back to your banks.
Songs that are born by sorrows and joys,
I will come back to you.

Gates in the twilight, dear Mum's eyes,
I will come to you in my dreams...
Pine trees, remembering sweet-smelling nights,
I will lean close to you.

Birds, little clouds, stars that brightly ring,
I will always live with you on this land...
My Belarus, you're my charming spring
Do press me close to your heart!

MIRROR WAVES OF THE DZVINA

My Dzvinaside,
Over the expanse of forests
Twilight is moodily spreading.
The day is not floating but drowning
In the dark womb of whirlpools.
And I see myself at this time
Over the Dzvina, flying, in the prime
Of July embracing trees,
I am an area of azure,
I am grayish dusk...
I and eternity
What has been presented to me?
To think with inspiration,
To float over the currents,
To circle over the floods...
And to believe that life will not flash by.
My life consists of meetings
Which I myself arranged -
It's full of noisy sparkles.

THE FIELD OF MEMORY

The rye voice of the ages
Shows our way for us
To find pages of testaments
In the time's traces.

Time will not lose its way
In blizzards of winter. Thus,
If we remember people,
They will remember us.

On our dear native lands
Forgetfulness will die.
Life is full of sparks, because
Smiths have survived

The road of hope is straight,
There are good signs on it...
If we remember people,
They will remember us.

***

We are many! I hopefully think tonight
Under the starry sky.
I do not narrow my planet to the night.
We are many...And my starry flight
Is getting stronger in their light.

Frights cause confusion and dismay,
With many starry voices, the way
To God will become closer today.
No end of life may we find.

THE MOON LIKE A MONUMENT

Along the Dzvina there is a silvery path.
I'm talking to the Moon hanging over the town,
Swaying September billows look like a crown
And no one will respond to my voice.

No greeting will roll down the bank,
My love flowed away down the Dzvina, thank
You, Moon; Monument, thank you.

INCESSANT RAINS

Incessant rains, with leaves falling:
one sigh - you have stained glass windows
Oh rains with your sleeves that are shaggy,
do not bother our joyful souls.

Golden rains
of incessant love...
Keep the drops of our expectations
On the window glass -
and I will return to the sunny soul
From my vacations.

Like golden droplets of rain,
curves of young roads will ring.
To window designs of my memories,
Incessant rains no harm will bring.

Golden rains
Of incessant love...

COLUMBUS' DECK

I'll return to discoverers of my land
Janka Jukhnavets

On the deck of Columbus,
under the sails of good hope
all the confused people
with disasters will cope.
Under the sails of luck,
on the deck, like a wing,
I'm floating to warm lands,
where Liberty's the king.
And from the nimbus
Of the native altars
I raise to the Olympus
torches of the fighters.
The resin of log cabins,
Floats to the ocean wide!
On the deck of Columbus
The flag is white-red-white.
Under the sails of despair
there are billows' sudden roars,
with Belarus I shall unite
Two splendid ocean shores
The sails of inspiration...
My soul's always at strife.
America is a moment
On the deck of life.
Bye-bye, the New World,
I sail to the pantheon of oaks.
And the sails of Belarus
will wave from loving strokes. .
My continent is for friends .
All misfortunes to defeat
a lot of followers I'll find
in great Columbus' fleet.

Traduction française

Traduit du bélarusse
en français par
Nina Debolskaya

Дебольская Нина Сергеевна родилась в 1937 году в Москве, где закончила Институт иностранных языков. Работала устным и письменным переводчиком, преподавателем французского языка в начальной, средней и высшей школе. Участвовала в выставках самодеятельных художников. Издала книгу своих стихотворений и переводов. Последние десять лет переводит на французский язык белорусских поэтов. Глубоко благодарна поэту и переводчику Ивану Бурсову за его бесценные консультации по белорусскому языку.

Nina Debolskaya est née en 1937 dans la ville de Moscou où elle a terminé l'Ecole supérieure des langues étrangères. Elle a travaillé comme traducteur-interprète, a enseigné le français à l'école primaire, secondaire et supérieure. Peintre amateur elle a participé aux expositions de dessin et de peinture. Un recueil de ses poèmes et traductions a vu le jour. Les dix dernières années Nina Debolskaya traduit en français les œuvres des poètes bétarusses. Elle est reconnaissante au poète et interprète Ivan Boursov qui l'a aidée à s'initier à la langue du Bélarus.

A la lumière du jour ...

« LE FRANÇAIS »

*A la mémoire de mon oncle
Alexandre, mineur, franc-tireur
de la Résistance en France*

Il allait au département du Nord
ayant quitté le village de son père.

La France des francs-tireurs —
un front d'engagés volontaires.

De dessous les étoiles des émigrés souffrants
il a emporté le poids de l'infirmité.

La France des partisans —
la métairie où vivait « le Français ».

Impossible de contourner les sillons,—
impossible d'appeler ses amis...

La France des francs-tireurs —
l'écho des guerriers ennemis.

Ayant surmonté ses douleurs
il a gémi : « Il est temps... »

La France des francs-tireurs
est enterrée dans son champ.

Le franc-tireur des mineurs
écoute le chant des sapins.

Elle est près de sa demeure —
la France des partisans.

Nom - Nazwisko PANIZNIK

Aleksander

Numéro - Numer 1630

Régiment - Pulk n°1

Bataillon - Bat. n°2

Compagnie - Kompanja n°6

Grade - Stopień Kapral

A combattu dans les rangs des F.T.P.F ou
M.P.P, depuis le Mai 1942

Walczył w szeregach F.P.T.F lub P.M.P
od dnia czerwiec 1942

ENT MAJOR RÉGIONAL du NORD
STAB GENERALNY okręgu NORD

CHANSON DE PRINTEMPS

Je voudrais marquer
les limites de l'hiver.
On n'a pas à nous refaire :
nous savons où aller !

L'hiver a tort de hurler —
par sa meute de loups —
le Bélarus est debout
sur son hardi coursier.

Là-haut — un étendard d'or,
le glaive touche l'aurore.
Sur le coursier — j'étais fort,
sous le coursier — j'étais mort.

Je surmonte la douleur.
A partir du sol
j'allume l'aurore :
que la terre reprenne sa couleur !

Que l'aube brûle à peine
Au-dessus de ma tête, —
je sens dans mon cœur frêle
le fracas de la Poursuite ancienne.

Je voudrais marquer
les limites de l'hiver.
On n'a pas à nous refaire :
nous savons où aller !

LE POUVOIR DE LA PAROLE

Bethléem dans le paysage
est reconnu par le faux et le sage:
c'est là que le Sauveur est né,
c'est là que Jésus Christ a gouverné.

Perçant de hautes nuées
on pressent la dupârie du rusé:
là où est né un malfaiteur-
le tyran est gouverneur.

Que la clarté du ciel
relève notre secret:
un consciencieux est né —
un poète commence à sermonner.

Courte est l'heure du tyran:
la bonté de Dieu est sans fin.
Le poète à la plaie ouverte
deviendra le phare de nos chemins.

Nous marchons sans lever les yeux
par des sentiers dangereux,
pas de prophètes, pas de saints
sur nos ambons et clochers enceints.

Où est notre méritée récompense —
pour nos anciens présents?
La langue - la crèche du genre humain,
la sage-femme des combattants.

La poésie n'est pas un dard —
le trésor secret des paroles:
si l'on appelle son pays natal
le poète ne sera pas en retard.

COHÉSION

Le printemps et l'automne - deux rochers.
Au beau milieu - l'été.
L'éclaircie est chère
au poète et au laboureur.
Le papier et la terre
ont aidé nos aïeux.
Deux rochers - l'âme et Dieu.
La parole est au milieu.

LE CHARPENTIER ET LA BÛCHE

Le feu est mort...

La hache est émoussée:

elle a coupé des branches,
des clous, des chênes...

Respire à peine.

Une larme avance:

pas de chance...

Toutes les haches sonnent.

Celle-ci ne résonne.

Tout le monde travaille!

La tête de la hache est en paille...

Que faire?

Hurler sous un banc?

Depuis longtemps

pas de bûchette, pas de flamme...

Lui, charpentier,

préfère aiguiser la lame.

LE PRINTEMPS PREND UNE RAME

Le rêve s'est levé des ténèbres.
La parole a mûri dans le rêve
pour lancer son appel
à la lumière originelle.

La lumière a jeté sa clarté
sur des pierres taciturnes...
On nous a appelé au Feu Sacré,-
pour que la lueur de l'âme
puisse avoir de la nourriture.

Les voilà, de la vie les étriers!
Nous — en chaînons — liés
pour qu'un noeud ne se fasse pas
entre l'avenir de l'éclaircie
et celui de l'obscurité d'en bas.

Là où les rêves se désolaient,
la parole roucoulait...
Le désastre continu
est le mal aux grands yeux nus.

Il est temps ! Prend une rame le printemps
et ranime les rêves poétiques,
l'amour envers la parole épique
et la lumière adorée cosmique.

EN PLEINE SOLITUDE

L'aube grandit dans la rosée :
le ciel tantôt l'abaisse, tantôt soulève...
Je suis à côté d'une pousse courbée :
nous autres , terrestres, nous avons la même sève !
Les cieux nous aident sur terre sans trêve.

Le chemin vers les champs de blé :
vers les collines où le repos tourmenté
cache les chaînes d'une vie perdue ,
vers l'autel où le saint esprit s'est montré ,
où l'espoir de voir Dieu a paru.

L'union des âmes ... Des frontières les limites .
A confesse l'aube accourt vite !
De l'abîme on entend cette question :
— Sur terre les jours courts de la vie
Deviennent-ils éternellement longs ?

POUR TOUS

Le Bélarus.
Bat son plein l'été !
Font leur tour les années.
Le mont traverse les fossés
pour saluer Mahomet !

Le Bélarus.
On a mis des enfants au monde
pourqu'ils fassent la ronde !
Moïse porte ses tables de la loi
à travers le pays de l'ortie et du pois.

Le Bélarus.
Deux jumeaux dans une église :
la Mère et le Fils.
Le catholique et l'orthodoxe viennent
caresser la croix chrétienne.

L'Union par la parole amicale
a sonorisé sa marche triomphale...
Au-dessus des fractures,
au-dessus des fêlures
le Bélarus — tout entier —
est sous l'œil de Dieu,
le pain dur de Jésus
pour nous tous appartient.

DE BONS VOISINS

Pour Moscou,
Pour le Krémlin
ma Maison
était à la lisière de l'Empire.
Sans tête, sans racines
l'âme tremblait toute blessée.
Le jambage s'est affaissé,
tout allait à l'envers.
Le pays s'appelait « libéré ».
Moi, je voudrais m'en aller,
mais mon vampire myope
mord plus fort qu'un étranger.
Le nombril de l'Europe
est chez nous — regardez !
Les Grecs, les Varègues
nous traversaient en embarcations.
Je porte ma maigre provision
de Moscou, du Krémlin
aux ambassadeurs, aux trésoriers.
Je salue mes parents.
Mes amis vont jusqu'à la haie
du village bélorusse accueillant.
Vous n'êtes pas une orde sacrée.
Nous ne sommes pas esclaves.
Si on était de bons voisins slaves :
le Bélarus et la Russie — consentez !

UN PETIT CONTE SUR NOTRE VENT

Entre la terre et le ciel
vit un Vent éternel :
ni bonne brise, ni typhon
il a refroidi ma maison.
Les courants d'air — ses enfants —
reniflent dans la grange le matin.

Mais le tourbillon et l'orage
réflètent leur propre nature :
ils aiment du gros temps le cornage.
Le Bélarusse rêve un vent fou de rage
puisque n'importe quelle dictature
est pour lui un abattage.

Notre Vent est léger et lent...
Dieu en est mécontent :
Il rêve d'un fameux ouragan.
Notre Vent ici présent
se perd entre trois sapins...
Il s'accroche à la croix dans ma main.

Il attend le jour du Dernier Jugement,
il flotte, il flotte lentement.
Je sens : il respire. Un vivant !

EPITAPHES

Tu ne sortiras pas

Sois sûr : tu ne quitteras pas la clôture
malgré tout l'argent que tu as eu.

La terre et la liberté

Tu as voulu posséder de la terre ?
Voilà, sur cette parcelle éphémère
il y a une pensée
dans un flacon vert.

Les personnes d'élite

Se réunissent à l'appel ici
ayant un diagnostic digne d'élite
de vieux invétérés maladifs
ou la paralysie générale progressive.

Avertissement

Tout guerrier sera vaincu
par le sort, le hasard, la fortune.
Le Rubicon n'est pas à traverser.
Une route menant à Dieu est à chercher.

Coordonnées

Reviens là où les martinets
survolent la vaste étendue riveraine.
Ton corps sera à l'aise sur la plaine,
ton âme y sera en état parfait.

***

Des rencontres, des adieux ont eu lieu.

...Je suis sous l'aile des aïeux.

Jusqu'à ce que je vive, —
mon Amour, arrête
le tremblement des ombres
au-dessus de ma tête.

Sur une pente d'herbe couverte
ralentis ma chute...

Ce n'est pas un panneau routier-Amour:
mais un ouvrage de couture
entre le corps et une âme pure.

LES LOGEMENTS DES MOMENTS

Le temps ne court pas. D'une manière délicate
il coule en tournant la tête.

Il s'enracine dans nos bords
et communie du jus de bouleau.

On ne peut attirer le temps
par le pain odorant.

A celui qui s'accomode il donne son soutien.

Il arrive qu'il ferre d'argent son poulin.

Le temps ne court pas. Nous voulons nous mêmes
galoper à travers le vide raide.

Nous attrapons les minutes courantes
pour nous épurer dans des sources encore vivantes.

Mon sang, je voudrais faire le câlin...

S'arrête le temps. Les pensées s'envolant
se croisent quelque part là-haut
nous jetant des coups d'oeil amoureux.

Sur terre en vive bougie
tu t'es serré contre le signe:
«Ici - l'éternité »,
tout étonné, le temps s'est arrêté.

ARRÊTEZ L'INSTANT!

Saisissez le bonheur au vol!
Attrapez le vent!
Je n'irai pas prendre les corbeaux:
j'ai mis le filet dedans.

Gagnez le coquin dans la vase,
capturez l'angoisse...
N'oublie pas de te gronder
de ta parole injuste et basse.

Tenez le méchant à l'épaule,
empoignez le loup gris!
Il est gênant de happer les souris
dans une aire vide.

Arrêtez l'instant de votre vivant,
jetez la ligne...
Voilà une amazone et son cheval...
Je reste tranquille.

Un javelot... Une bride... Et l'inquiétude
sort des entrailles terrestres:
j'ai à saisir l'air
sous sa main raide et preste...

LA MÉMOIRE NE VIEILLIT PAS

Ma mémoire d'hier
me rappelle ce jour-là:
je vole en épervier
dans la tempête de lilas.

L'automne brûle les feuilles, —
les cendres se répandent pas à pas.
La mémoire est toujours jeune:
la mémoire ne vieillit pas.

Les années ont fait leur temps
au milieu de l'été.
Mes paroles de printemps
le vent les a emportées.

Les broussailles du bonheur lilas
deviennent clairsemées.
L'amour est l'eucharistie pour moi:
vivre heureux je le voudrais.

Je pourrais calmer mon cœur
dans des pays chauds inconnus.
Je les déterrerai alors -
les racines de la laîche aiguë.

Si je blesse mes lèvres, cela n'est rien,
j'embrasserai les laîches étroites
et toi aussi le matin
encore une fois.

L'automne brûle les feuilles, —
Les cendres se répandent pas à pas.
La mémoire est toujours jeune,
La mémoire ne vieillit pas.

UNE PRAIRIE D'OR

Tout va son train.

Je n'ai pas à me plaindre.

Rien ne peut se passer au-tre-ment

Nina Matsiach

Aujourd'hui je ne plains pas
cette verte prairie :
j'ai éveillé ma mémoire
et je regarde pour voir
où mes rêves se sont cachées.
Le temps n'est pas venu
pour plaindre l'eau
du champ en jachère,
le mal de la terre
couverte de ronces dures
où dans la prose du jour
le silence s'est tu.

Aujourd'hui je ne me plains pas
quoi qu'il soit tard demain
de répéter les noms des jours
où mon amour
courait par la rosée des sentiers.
Je suis prêt à les embrasser...

Ah, Nina, ma sœur,
de la fatigue le vainqueur !
Que l'ange gardien veille sur
ton ouïe et ta vue :
tes jours sont l'obligation
d'une fière insoumission.

Pour ceux qui aiment —
la plainte est un reproche.
Dans une lassitude sacrée
les mots ne sont pas prêts
à rabâcher la vie sans confort...

Que nos têtes ne vieillissent pas encore,
qu'elles se rappellent les prairies d'or !

LE SILENCE D'ARGENT

Je chaufferai au feu
le froid croissant.
Avance les aiguilles du cadran
jusqu'au matin.
Nous aurons une heure de réserve
pour tous les aveux, —
Que personne ne nous voie,
que l'aube ne nous aperçoive.
Que le coq chante à tue-tête,
que le réveille-matin se taise!
Nos aiguilles se sont croisées
sur le cardran d'argent à notre aise.
Nous avons une heure de réserve.
Nous sommes riches pourtant!
Et l'aiguille capricieuse
caresse le cadran.
Autrefois je me rappelle
on ne jurait que par le feu.
Deux aiguilles, deux complices
aimaient le silence mélodieux.
Que le coq chante à tue-tête,
que le réveille-matin se taise!
Nos aiguilles se sont croisées
sur le cadran d'argent à notre aise.

LES CHEMINS DES ANNÉES

*Il y avait des lueurs
et des ténèbres salutaires*

Yanka Koupala

Des lointains assombris...

Le soleil se couche.

Tu rêvais du piédestal —
sur l'échafaud l'on te couche.

Chaque jour sous la côte
pénètre le métal...

Il est triste d'être sur l'échafaud
aux temps des idées banales:

il est
trop haut —
le piédestal.

LES VOIX DU DERNIER LIVRE

**

La nuée ne s'est pas noyée
dans le lac souple.
Une âme pourra revenir sur terre en double.

**

Sous les roues des trains —
des parallèles et des méridiens.
Je passe en revue les plis autour de mes yeux.

**

Dans mon village les oiselets sont devenus étrangers.
Des pierres nues ont poussé
sur leurs traces labourées.

**

Dans un livre usé
la fatigue du voyage est arrivée.
Tous les points sur les « i » sont mis.

**

De petites flammes se sont cachées dans l'obscurité.
L'espérance des étincelles
est dans les protubérances du cœur.

**

Des croix rouillées
on a fait forger des grilles.
La captivité est des deux côtés.

**

Les courants d'air politiques
font irriter la gorge.
La couche de protection est le langage.

**

Le sentier s'est accroché
aux rêves des pensées.
Le miroir s'est alarmé.

**

Il est déjà tard.
Les minutes luttent de vitesse.
J'écris de mémoire.

**

Il y a de quoi parler
à celui qui veut écouter.
Le délire est la dernière vengeance de la vie.

Verdure humide

L'ORTIE

Notre voisine admirable,
Etre vivace qui ne tient pas en place,
De la vieille petite métairie le vrai témoin —
La méchante ortie tout brûlant,
    La gardienne effrayante
    Des tas de branches —
    L'ortie piquante .

— Derrière la haie je suis en liberté.
Contre toute attente je vous «saluerai»:
Je piquerai n'importe qui ! Je suis comme ça!
Ne me touchez pas:
Chaque feuille a une arme,
Chaque botte va brûler.
Les plaies vont se fermer,
Le sang ne va pas couler ...

Ta cour, mon voisin, est bien soignée.
Toi, qui es fort appliqué, —
    Ne me jette pas
        Dans
        Le fossé!

L'HERBE DE SAINT JEAN

*L'herbe de Saint Jean - drosère,
mille pertuis - guérit
quatre-vingt-dix-neuf maladies*

Sur une clairière coloriée
L'herbe chatouille les pieds.
Une vieille l'herbe de Saint Jean a trouvé,
Et sa tête s'est illuminée.
La vieille l'a consacrée,
L'a mise près des icônes pour prier:
— La force de notre nature
Près de Dieu est en bonne posture...
Elle va guérir toute maladie,
La tristesse te quittera...
...Si je le crois — tu le croiras —
La formule magique me guérira.

TITANTS-PIUSSANTS

La longue Angélique s'est ceindrée.
Avec l'Ombelle chez les pissemits Elle est allée.
Mais la Bardane qui au soleil s'est gonflée,
Un croc-en-jambe lui a prêté.
L'Angélique est tombée dans un marais immergé —
Dans une lantille d'eau, dans le conte vert.
Heureusement la Rubarbe était à côté —
Elle lui a donné une épée:
Pour se sauver, se dresser en pieds.
Enfin les Titants-Puissants ont conclu la paix.
Ils se sont mis à éllever leurs ombrelles
Chacun à sa place par Dieu indiquée.

Les Titants-Puissants —

la verdure géante —
ont coupé les fers,
enlevé les chaînes accablantes.

L'automne licenciée
a laissé tomber leurs feuilles fanées...
Remonte dans le bleu du ciel
seule la toile d'araignée...
A... rai... gnée... a... rai... gnée.

FRAISE MON AMOUR

J'ai crié un jour:
—Vent rasant, où es-tu?
Regardez de dessous les feuilles,
Aborigènes, jetez un coup d'oeil!

Là, où les fraises
Préparaient leur odeur, —
Chantaient les hauteurs
Couvertes de fleurs...

Le strontium-ennemi
Vit aujourd'hui dans mon pays
Couvert d'herbe qui pique ...
Privé de routes polies.

Fraise, mon cœur,
Sois prudente alors!

MON PLANTAIN

*Le plantain est venu en Amérique
avec les Européens.
«La trace de l'homme blanc» -
l'ont appelé les Indiens*

Flotte une feuille - un sec plantain —
Sur l'eau bleu lilas qui luit.

Dans les ténèbres elle disparaîtra vite.
La nuit sera plus froide qu'un puits.
Elle n'a pas voulu être seule
Parmi les premiers fins glaçons.
Le temps des froids n'est pas à supporter.
A l'inconnu froid je dirai:
— Toi, Hiver, tu ne nous rattraperas pas.
La voile du plantain monte la garde.
A la bordure bleu lilas, —
Tu n'enneigeras pas nos chansons:

Vers le printemps nous nous dépêchons!

UN SOIR

au-dessus des ondes de ma rivière

Sans bruit	A qui est
La nuit	Le noir
A puisé	Bateau
La bosse	Dans les roseaux
Du croissant.	Murmurants?
L'accueil	J'ai sents
Cuit	Un cri:
Le fin	Le soir
Juin.	Attend la nuit.

LE SOMMEIL DANS UNE FORÊT VIERGE

Le camp de bêtes s'est assoupi.
L'ours-brouillard
S'est couché cérémonieusement
Avec le renard
Dans son ravin noir.
Il semble avoir pris racine
De chaque brin d'herbe fine.
Le nez du chevreuil vibre
Au-dessus du champ libre.

Demain l'oiseau sera gai.
Pour le moment dans la forêt
Le petit aurochs sent du nez:
Dort sur le bec du pluwier
un silencemuet.

Le camp de bêtes s'est assoupi:
Le loup, l'élan, le lièvre,
L'écureuil et la chauve-souris
Se touchent de lèvres.
Je garderai en cadeau
Pour le sanglier et le blaireau
Le nectar de la bruyère
Couverte de rosée —
La très chère liberté.

Demain l'oiseau sera gai.
Pour le moment dans la forêt
Le petit aurochs sent du nez:
Dort sur le bec du pluwier
un silencemuet.

LA BERCEUSE DE COUSINS

Le village de cousins dorés
Vers le soir m'a attiré,
La pleine lune faisant la ronde
A éclairé toute la forêt.

Oh! Les cousins dorés
Me bercent dans la forêt.

Je regarde le pin argenté —
Et je n'ai plus sommeil.
Des chauves-souris ou des somnambules
Se balancent à son sommet?

Les cousins se balancent avec moi
Sur une balançoire.?

La clarté s'est remuée—
L'aile d'une chouette a flotté.
Jusqu'au village elle a été ma porteuse
Dans la nuit miraculeuse.

Que la chouette soit bercée par les cousins
Jusqu'à un certain temps.

Je vais passer la nuit sous le toit,
Je vais dormir sous la lune sans nuages.
Le cousin piaille en somnambule.
Je verrai la lune dans mon rêve nocturne, —

Les cousins bercent la lune d'or
Jusqu'à la petite aurore.

AU BORD D'UN LAC À LA POINTE DU JOUR

Une mèche blanche est dans l'eau,
Au-dessus d'elle — une mèche rose...
Non, la nouvelle aurore
Ne tombera pas dans les ondes...de prose.
Le jour se cache jusqu'au matin :
Il regarde les prés et les sapins
Et sort dans la vaste étendue à temps
Du premier rayon l'étandard éclatant.

AVANT LE NOUVEAU RÉVEIL

L'aurore caresse ma joue.
Très tôt vers le fleuve j'ai couru:
Du fond j'ai pris le soleil.
Je l'ai échangé contre mon sommeil.
Le sommeil comme un éléphant
A trépigné dans les buissons fins.

Il va dormir dans le fourré
Jusqu'à l'arrivée de la soirée.
Le coq se mettra sur la gaule.
Le sommeil — à travers le seuil
Chavira dans un coin
Et se couchera sous mon divan.

Je ne vais pas réveiller le sommeil au matin.
Qu'il dorme jusqu'à l'aurore nouvelle
Sous mon oreiller, sous mon oreille
Et sous le balai de sapin...
Le coq, lui et moi — nous nous réveillerons
En même temps.

LA FORGE DU MOIS D'AOÛT

Le bouleau
par son écorce-ouïes
Avale de la chaleur.
L'alouette s'arrête
Et n'atteint plus
la hauteur.
Le soleil assidu
près de la forge
Ne travaille pas vainement:
On fabrique
des épis tétraédriques
De mille grains.

LES FRAISES ET LES MÉSANGES

Les mésanges chantaient dans le verger:
«De la chaleur peux-tu nous en prêter?»
Le silence est tombé
Dans un tas de neige de la froide journée.

Les mésanges chantaient dans le verger:
«Les fraises mûrissent-elles dans la neige?»
Pas du tout ! J'irai à la montagne en été
Pour y cueillir d'odorantes fraises.

Mes amis les mésanges attendent:
«Au-dessus du verger y aura-t-il des fulgurations?
Et moi, j'attends la funaison,
J'attends des fraises appétissantes, —

Pour en porter un panier des plus belles
Au seuil de la maison paternelle.

L'HERBE ET LE POIS

Sur les collines - du pois.
Aux prés - de l'herbe on voit.
Nous arrachions à trois
L'herbe et le pois.
On travaille jusqu'aux ténèbres:
Beaucoup d'herbe,
Peu de pois.
En meules est l'herbe,
En cosses est le pois.
Chaque cosse est une corne, je crois.
L'herbe est aux oies,
Pour nous est le pois:
Sur le seuil assieds-toi
Et mange pour trois.

LES CERISIERS SONT EN FLEUR

Les croisements des chemins
Au-delà du village
Se lieront au printemps
Avec les bouleaux et leur feuillage.

Les cerisiers sont en fleur...

J'écoute chaque écho
Au-delà des eaux...
Des chansons cordiales,
De la rosée aux pétales...

Les cerisiers sont en fleur...

En nouvelle robe de printemps
Se pavane mon jardin.
Les paroles lieront d'amitié
Les voiles blanches des cerisiers...

Les cerisiers fleurissent...
Les abeilles vrombissent...
Des souvenirs clairs —
Des pétales par terre.

MA MAISONNETTE LE SOIR

Cette maisonnette est une loge divine.
Le sentier se tait devant sa porte fine:
Une planche est découpée en bas, —
Pour laisser passer le chat.
Cette blanche patte est à la chatte.
Cette broche d'argent est au croissant.
Au dos de la vieille —
Le fardeau des années
Et moi — son petit-fils aîné.
La vieille regarde le ciel:
Que voit-elle?
Un morceau de pain
Ou l'aurore de demain?

LA RONDE

Qui mène la ronde chez nous?

— Moi, François .

— Moi, Roberte.

— Moi, Fleur des Bois.

— Et nous, Aiguilles Vertes.

Oh, quelles personnalités

Font la ronde en été !

On fait la ronde chaque année,
chaque jour.

Les étoiles tombent du ciel
et dansent avec nous.

Qui mène la ronde chez nous?

— Moi, Pie.

— Moi, Huppe qui crie.

— Moi, Cigogne à long cou.

— Moi, Corbeau, moi, Hibou.

Oh, quelles personnalités

Font la ronde en été!

Qui mène la ronde chez nous?

— Moi, Coucou.

— Moi, Chat.

— Moi, Nuée légère.

— Moi, Sacha.

— Moi, Claire.

Oh, quelles personnalités

Font la ronde en été!

On fait la ronde chaque année,
Chaque jour.

Les étoiles tombent du ciel
Et dansent avec nous.

UNE BRANCHE GARDIENNE

Le soleil va paraître.
Qui lui dira «salut»?
Au-dessus du marais
Une Branche Pointue
Ne s'est pas tue:

— Je déclare au premier rayon:
Je ne perds pas mon temps pour rien,
Je cache dans la forêt
Le petit ruban bleu d'une nuée.

Je craquette comme une grue:
— J'appelle le matin au travail assidu.
Où sont mes amis qui me ressemblent tant —
— L'Ongle, le Bec et le petit Groin?

On a entendu un cri dans la forêt.
Et sur la Branche Pointue clairvoyante
S'est posé le Pivot
Qui en la remerciant
Ecossait une pomme de sapin:
— Craque! Craque!
De bon gré.

REFLET DE SOLEIL

Un reflet de soleil
S'amuse dans le wagon:
Il saute de ma paume
Dans ta paume.

Personne ne le saisira!
Je ne le guette pas,
Mais je chuchote au rayon doré:
«T'aimer, voilà ce que je voudrais!»

Moi, je serai comme lui
Près de la joue de ma mère chérie.
Je serai sans souci,
Confiant, bon et poli.

Comme s'il n'était pas apprivoisé en vain
Ce rayon rebonde dans les mains de maman.
...Saute, mon petit rayon de soleil inlassable
Comme un oiseau migrateur inefable.

BÊTE À DIEU ET SCARABÉE DE GARDE

*Bête à Dieu,
Quel temps
Va-t-il faire demain,
Beau ou pluvieux?
S'il fait beau — envole-toi,
S'il pleut — assieds-toi*
Une comptine

- Qui est tu?
— Bête à Dieu.
— Une belle...
— Une bonne!
— Que peux-tu?
— Prédire l'avenir,
Au temps attacher du prix.
Mon âme va s'ouvrir —
Tu ne seras pas offensé,
Je vais le petit soleil te montrer,
Et les gouttes de pluie affairées
Je vais les faire rentrer dans les nuées.
Je suis Bête à Dieu pour les uns,
Pour toi je suis un doux sourire.
Veux-tu, je vais prédire
Le printemps germant.
— Bête à Dieu, envole-toi!
— Et toi?
— Regarde: derrière le champ
Ma borne-frontière.
Je garde les prés
Qui me sont chers —
Et les vipères
Se cacherons sous terre!

OBÉLISQUE

Comme dans une forge
    la nuit
        a riveté
Ses étoiles-clous argentés.
Ses larmes
    elle les a
        versées
Sur les couronnes en bronze.
Les rosées sonnent en rayons
Où l'obélisque met en médaillons
De nos soldats les noms.

PRIÈRE POUR LA DÉFENSE DE LA PATRIE

Je suis le sang de ma mère.
Je suis un brun d'herbe vert.
Aujourd'hui nous prions
Pour la Haute Protection.

Dieu-Père,
Aide-moi à cette heure !
Couvre
Ma Patrie
De ton clair voile
Protecteur.

A moi — grandir et fleurir.
A moi — prendre racine et rire.
Nos temps clairs pleins d'audace
Se sont levés de dessous les glaces.

Dieu-Père,
Apprends-nous
A aimer,
A garder
Notre Patrie
Unique pour tous.

MON BONHOMME ENCHANTÉ

Près des signaux lumineux
Ne refroidis pas la route:
Mon bonhomme gai, pas vieux,
Marche et écoute!
Va dans le monde sombre:
Infatigable dans ta tristesse.
Et le paysage vert sans ombres
Va te garder de stress.
Il y aura des rencontres,
Des feux mystérieux...
Mon bonhomme vert,
Regarde dans mes yeux.
J'enlèverai l'anathème,
Je dissiperaï la peur.
Ta route est toujours verte,
Ton chemin continu est heureux.
Le croissant nous appelle
Au rassemblement de printemps...
Mon bonhomme éternel,
Marche, marche longtemps!
Je te suis pas à pas
Toujours à côté de toi.
Tu chuchotes clairement:
«Que Dieu t'aide constamment! »
Suis-je pareil à toi?
En quoi? Regarde-moi...
Mon bonhomme sage,
Avance sur tes pas!

AU REVOIR... DANS UN LIVRE!

Citoyens-érudits,
Je vous félicite!
Voilà où nous sommes:
A notre dernier conte.

Les livres sont des cratères,
Pionniers d'art lyrique...
Mes chers lecteurs,
Vous êtes mes coateurs!

Citoyens-érudits,
De la «Verdure humide» admirateurs!
C'est avec espoir que je vous donne les clés
De notre amitié, les clés
Des entrées mystérieuses,
Des portes en roseaux,
Du grand Duché
Des Livres les plus beaux.

Citoyens-érudits,
« Au revoir » — je vous dis.
Les poésies vont rendre jeune
Le soir des oiseaux chanteurs.

Nous appellerons sous l'étoile
Notre verdure humide et froide.
Au revoir dans un nouveau livre
Votre Siarguéi Paniznik, nomade.

Літаратурна-мастацкае выданне

Панізнык Сяргей Сцяпанавіч

НА ЎСЕ ВЯКІ...

*Зборнік вершаў
на беларускай мове і ў перакладах на англійскую
і французскую мовы*

Адказны за выпуск *Віктар Хурсік*
Тэхнічны рэдактар *Сяргей Давідовіч*
Набор тэкста на англійскай мове *Сяргея Завалокіна*
Каррэктар *Алла Фурс*

Падпісана ў друк 09.02.2011. Фармат 84x108^{1/32}.
Папера афсетная. Афсетны друк. Гарнітура Garamond.
Ул.-выд. арк. 4,4. Ум. друк. арк. 9,24.
Наклад 200 экз. Замова

Выдавец Віктар Хурсік
Прасп. газ. «Звязда», 57-31. 220117. Мінск.
Ліцэнзія ЛВ 2330/0494457 выдадзена 08.04.2009
<http://publisher-khursik.iatp.by>

Надрукавана з арыгінал-макета выдаўца ў друкарні
ТАА «Смэлтак». Вул. Радыяльная, 36. 220070. Мінск.
Ліцэнзія ЛП 02330/0494212 выдадзена 03.04.2009.